

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Bedae expositio in epistolas in Iacobi, Petri, Iohannis et Iudae - Cod. Aug. perg. 122

Beda <Venerabilis>

[Reichenau ?], [10. Jahrh.]

Expositio in epistolam Iacobi

[urn:nbn:de:bsz:31-61987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-61987)

Jacob; petrus iohannis iudas. septem epistolas ediderunt. quas ecclesiastica con-
 suscudo catholica. idē uniuersalis cognominat. In quib; ideo prima epistola
 iacobi ponitur. quam uis in catalogo apostolorum. priores solent numerari petrus &
 iohannes. qui et ipse hierosolymorum regendam ecclesiam suscepit; unde fons &
 origo; ^{euang} gēlīe p̄dicationis incipiens. per orbem diffusa ē uniuersum; cuius eache-
 dria dignitatem. & iam paulus apostolus. in eonominando uenerans ait; iacob; cephas.
 & iohannes. qui uidebantur columnae esse; uel certe quia ipse duodecim trib; israhel.
 quae primae crediderunt. suā epistolam misit. Merito haec prima poni debuit.
 merito petri secunda. quia ipse electus aduenit qui gēdēdicantur profelcti. hoc eis scripsit.
 quid e gentilitate ad iudaismum. de iudaismo ad electionis euangelicae gratiam con-
 uersi sunt. merito iohannis epistolae. tertio loco sunt positae; quia hic scripsit
 ipse qui de gentib; credider. cum nee natura nec professione iudei & factus fuit;
 Deniq; multa scriptorum ecclesiasticorum. in quib; sc̄r. achanasius. alex. uictorius p̄sul eccle-
 siae. primā eius epistolam. ad parthos scriptam esse testantur; merito iudae ultima ē
 posita. quia quamuis & ipse magnus. trib; tamen precedentib; apostolis minor est;
 uel quia iacobi prima scripta ē epistola. deinde petri postea iohannis. ideo nunc
 usq; ordinem quo scriptae sunt retinent. ^{tricesimo} Constat enim. quia beatus iacobus xxx
 post passionem dñi anno. suum consummauit martyrium. petrus. trigesimo octauo.
 hoc est ultimo anno aeternis passus ē. & ipse in secunda sua scripsit. epistola; certus si
 quod uelax sit depositio tabernaculimet. secundū quod & dñs n̄r ih̄s xp̄s. signifi-
 cauit mihi per reuelationem; Unde patet. quia imminente passione hanc scripsit
 epistolam. cum ante multo iacob; migrauerit ad dñm; neq; enim epistolae eius.
 conueniebat ab inuicem separari. quas eis dem scripsit ecclesus; Porro.
 iohannes. multo post tempore suas epistolas. simul & euangelium scripsit. quando
 post occisionem domitiani. reuersus de exilio. turbacione se p̄p̄t hereticos subsente
 reperit ecclesiam. quos in suis epistolis percutiens. sepe cognominat anti-
 christos. **EXPLICIT TRACTATIO; INCLIPIT EPISTOLA EXPOST**

Jacob; dñi & dñi n̄r ih̄s xp̄i seruus. duodecim tribubus quib; in dispersione salute.
 Dixit de hoc iacobo apostolus paulus. iacob; cephas. iohannes. qui uidebantur
 columnae esse. doctras dederunt mihi & bar. bae societatis. ut nos in gentib;
 lib. moñ. augie. marosis.

illi autem in circumcissione; Quia ergo in circumcissione ordinatus
erat apostolus: curauit eos qui in circumcissione erant. sicut presentes conlo-
quendo docere. sic & absentes per epistolam consolari. instruere. incre-
pare. corrigere; Duo decem inquit tribub; quos in dispersione; Legimus
occiso iudeis beato stephano. quia facta est in illa die persecutio magna. in ecclesia
quae erat hierosolymis. & omnes dispersi sunt per regiones iudeae. & sicut
praeter apostolos. his ergo dispersis qui persecutionem passi sunt propter iustitiam.
mittat epistola; nec solum his. uerum & iam illis. qui per cepta fide xpi. nec dum ope-
rib; perfecti esse curabant. sicut sequentia epistola testantur. nec non & eis. qui
& iam fidei & ortes durabant; Quin & ipsam incidentibus. quantum ualuerunt ^{ere} persequi
ac perurbant. ^{ere} studebant; Quia tamen omnes in dispersione fuerunt uariis
casibus. patri profugi. & innumens caedibus. mortibusq; atq; erumnis. ubicumq; erant
ab hostibus pressi. sicut historia ecclesiastica sufficienter & sponte;
sed & in actibus apostolorum. legimus eos tempore domini cae passionis. longe lateq;
iam fuisse dispersos. dicit enim lucas; Erant autem in hierosolymis habitatores iudei.
uiru religiosi. & omni natione quae sub celo est; quarum & iam nationum. plurimae
nominatim & primuntur. cum sub inferatur; parthi & medi. & elamitae. & qui ha-
bitant mesopotamiam. & caetera; Itaq; iustos hortatur. ne in temptationibus ^{afide} defici-
ant; peccantes castigat. & ammonet. ut a peccatis se contineant. & uirtutibus pro-
ficiant. ne in fructuosu sibi ^{immo} & iam damnabile. qd fidei sacramenta percipissent
reddantur; Incredulos ammonet. ut penitentia de necessitate saluatoris. caeterisq; qui-
bus implicabantur sceleribus. gerant. antequam eos ultio celestis. uel inuisibiliter
uel & iam uisibiliter intruens percellat; Omne gaudium & iustitiam fructus mei.
cum in temptationes uarias incidertis; A perfectioribus inchoat uerbum. ut per
ordinem perueniat ad eos. quos imperfectos esse uidebat. corrigendos. atq;
ad perfectionis culmen erigendos; & notandum. quod non ait simpliciter
gaudete. uel gaudium & iustitiam; sed omnes inquit gaudium & iustitiam cum in temptationes uarias incidertis
Omne gaudium dignum arbitramini. si uos propter fidem xpi. temptationes susti-
nere contingat; haec est gratia si propter conscientiam dei sustinetis quis patient

in uisio: ut p[er] d[omi]n[u]m ait; & ut co[m]p[ost]olus eius paulus; Non sunt condigne passiones
huius temporis. ad futuram gloria[m] qua[m] reuelabitur in nobis; & apostoli omnes
ibidem gaudentes a conspectu concilii. qm digni habitusunt. p[ro] nomine ihu contumeliam pati;

Non igitur con[tra]stari debemus. ^{si temptati.} sed si temptationib[us] superati
fuerimus; Sciens. quod probatio fidei u[er]ae patientia[m] operatur; Ideo inquit ad
uersus tempta[m]ini ut uir u[er]am patientia[m] discatis & p[er] hanc ostendetis possitis ac p[ro]p[ri]e
bata quid fir[m]am fidem future retributionis in cor de gestis; Neq[ue] huic loco con
trarium putate debet. sed potius consonum intellegi quod paulus ait. Sciens quod
tribulatio patientiam operatur. patientia aut[em] probationem; Patientia aut[em] pro
bationem operatur. quia cuius patientia uincit non potest ille perfectus esse probat.

Quod hic quoq[ue] subsequenter docetur cum dicitur. Patientia aut[em] opp[ro]p[ri]e fecum habet
& rursum. Probatio fidei patientiam operatur. quia illa ratio fiet fideles.
ut p[er] hanc fides eorum quam sit perfecta probetur

Siquis aut[em] u[er]m indiget sapientia postulat ad o[mn]ia ^{affluente} qui non improperat &
dabitur ei; Omnis quidem sapientia salutaris ad no[m]i[n]e postolanda est. quia sicut uir
sapient[er] ^{atq[ue]} Omnis sapientia ad no[m]i[n]e est. & cum illo fuit semp[er]; Neq[ue] aliquis per liberum
arbitrium sine adiutorio gratiae diuinae quamuis pelagianum multum contendat. intel
legere ac sapere ualeat. sed hic specialiter de illa sapientia dicitur dicitur. qua nos in tempta
tionib[us] u[er]i necesse est. si quis inquit u[er]m non potest intellegere utilitatem tempta
tionum. quae fidelib[us] probandae causa[m] eueniant. postulat ad o[mn]ia tribui sibi sensum quo
discoscere ualeat. quanta p[ro]p[ri]e pater castigat filios. quos gl[ori]a hereditate dignos
efficit carat. & con sulcat. qui dat o[mn]ib[us] affluenter. ne quis in deli c[on]fite
consciuis fragilitatis. accipere p[ro]p[ri]e posse diffidet. sed potius quisq[ue] recoleat
quia desiderium pauperum exaudiuit d[omi]n[u]s. & sicut idem alibi dicit. benedixit omnes
timentes se d[omi]n[u]s pusillis cum maiorib[us]; Verum qui multa multa p[ro]p[ri]e ad no[m]i[n]e qui tamen
accipere non merentur. ad dicit qualiter p[ro]p[ri]e debeant. si imp[er]at & desiderant.

Postulo aut[em] in fide nihil hesitans; hoc est talem se exhibeat bene uiuendo. quid dignus
sit exaudiri dum postulat; Qui enim meminit sed n[on] optemp[er]asse p[re]ceptis.
merito de sp[er]e d[omi]n[u]m suis inten det p[re]cib[us]; Scriptum e[st] enim; quid dicitur
aut[em] sua[m] ne audiat legem oratio eius erit & execrabilis;

clmari
presenti
instuere
sione; Legim
omagnu
leae. & si
t p[ro]p[ri]e
d[omi]n[u]m
neon & est
alu
perfe
ne fuerunt
ubi cumq[ue] erant
ciater & p[ro]p[ri]e
longe lateq[ue]
centes iudei
onum plurim
ante. & qu
p[ro]p[ri]e
curtunt p[ro]
per t[em]p[or]e
ur. & sicut
el m[er]itib[us]
t[em]p[or]e
at uerbum
orrigend[um]
simpliciter
adertu
p[ro]p[ri]e
t[em]p[or]e

Qui enim ⁱⁿ hystericis ⁱⁿ similis est fluctui maris. qui uento mouetur & circumfertur.
Quum ordines se conscientia peccati. hystericat de pceptione premiorum celestium.
facile ad impulsu temptationum. Atocum fidei deserti. qui in tranquillitate do
seruire uidebatur. & libitū hostis inuisibilis. quasi ad flatum uenti perduer
se sanctorum irapatur erroris; Uir duplex animo. inconstans in omnibus; uis suis;
In omnibus aut. in aduersis & prosperis dicit; Uir aut duplex est animo. qui &
ad precandum dnm genuflectat. uoces precepcionas emittit. Et tñ accu san
te sententia conscientia. impetrat posse diffidit; Uir est duplex animo.
qui & hic uult gaudere cum seculo. & illic regnare cum dō; Item uir duplex est
in mo quum bonis quaefacti. non retributio nemini uis. sed & ceteris fauorem
querit; Unde bene p quendam dicitur sapientem; ut peccatori. terram in grediendi
duabus uis; duabus quippe uis peccator terram ingreditur. quando & dī est. quod
opere & hibe & mundi. quod p cogitationem querit; Omnes aut isti in con
stantes sunt. in omnibus uis suis. quia. facillime & aduersis seculi dērentur.
& speris in dēuntur. ut aduersitas uia aduertant; Gloriatur aut frater humilis.
in ablatione; Ideo inquit omne gaudium uos & iustitiam oportet. cum in tempta
tiones uarias incidere. quia omnis qui aduersa humiliter pro dno suffert.
sublimiter ab illo regni premiaper cipiet; Diues aut in humilitate sua. subauditur
a superioribus. gloriatur. qd p inuisionem qua regit hironia uocatur. dicitur esse.
constat; Ita inquit gloriam suam qua deducit superbit & pauperes spicit. aut dū
opprimit. finienda esse meminerit. ut humiliatus in dē impetret. cum purpura
in illo diuites. qui lazarus dispexit egentem; Quis sicut flos foeni transibit;
Flos foeni & odoratum delectat & uisum. sed citissime gratiam suam uenit bot.
& sua uirtutis amittit; ideoq; huic rectissime presentis impiorum felicitas assimilatur.
qua eductur na esse nullatenus ualēt; Hortus est enim sol cum ardore. & uisum
foenum & flos eius decidit; Ardorem solis sententiam dicit districti iudicis. qua
reproborum decor temporalis. in fine consumitur; Florent aut & electi. non
tamen ut foenum. Iustus enim ut palmas florebit. florent iniusti temporaliter
qm̄ tamquam foenum uelociter asscent. & sicut dera herbarum cito cadent;
florent iusti tamquam arbores. quia flos eorum id est spes certissima eorum

fructum spectat p̄ onnem; Radix quoq; idē caritas eorum fixa & immobilis permanē; hinc & enim uir sapiens ait; Ego quasi uitis fructificavi suauitate nodosis. & flores mei. Deniq; naboth uir iustus morimā luit. quam uineam patrum suorum. in hortum holerum transferri; Uineam quippe patrum. in hortum holerum transmutare. fortia uirtutū opera. quae & patrum doctorū naper cepimus. fragili uirtutum dele^{ta}menta mutare. Iusta autē animam. ponet. quantē restria^{lona} pro celestib; eliget in alunt. unde benedictis psallitur; Quia erunt tanquā lignū quod plantatum ē secus decur- sus aquarum. quod fructum suum dabit in tempore suo. & cetera; At quid iniusti. & decor inquit uultus eius deperit. Ita & diues in itinērib; suis marcescit; Non omnem diuitem dicit. sed eum qui confidit in uicere diuitiarū; Qui enim fratrum humili diuitem e contrario opposuit. ostendit sed illo diuitem loqui qui humilis non ē; Nam Abraham cum esset diues in mūdo. pauperem tamen post mortem suam suscepit in simi- diuitem reliquit in poenis; sed non ideo diuitem reliquit. qui diues erat quod & ipse fuerat. sed quia miseratus & humilis quod ipse fuerat esse discernerat; Et e contra. non ideo Lazarum suscepit qui pauper erat. quod ipse non fue- rat. sed quia humilis & innocens. quod ipse fuerat esse curauit; Talis ergo diues. hoc ē supb; & impius. terrena gaudia celestib; antepone. in itinērib; suis marcescit. hoc est in actib; suis peribit iniquis. qui iter dñi rectum in gressib; negligit; Sed cū ille ut foenum ante. er dos em solis decidit. iustus e contra. ut arbor fructifera & eius dem solis ar dotem. id est se. ueritatem iudicis integer suffert. & in sup bonorum fructus operum pro quib; in ppetuū remun^{re}etur adfert; Unde recte sub iungitur. Beatus uir qui suffer temptationem qm̄ cum probatus fuerit acci- piat coronam uitae quam p̄misit d̄i diligentib; se; huic simile est illud in apo- calypsi; Esto fidelis usq; ad mortem & dabo tibi coronam uitae quam p̄mi- sit d̄i inquit diligentib; se; Ap̄er te ammonens qui tanto amplius gaudeat in temptationib; oportet. quanto clar & d̄m̄is quos diligit. maior sepe tempta- tionum pondus imponet; Ut scilicet p̄ temptationum & er t̄tium probentur in- fide p̄fecti; Cum autē probati sint ueraciter esse fideles. hoc ē p̄fecti & integri in nullo deficientes. iure accipiunt p̄missam uitae & et̄ne coronam; Nemo cum temptatur dicat qm̄ adō temptat; hactenus de temptationib; quas p̄mittente

...ram fore
...um
...quill
...tra per
...mb; u
...am a
...ana ac
...dupl
...ur dupl
...eris fa
...am in
...o & d̄i
...f aut
...culi d̄
...ur fra
...de cum
...od d̄no
...ce sua
...uoctur
...f̄t ip̄s
...cum
...eni
...a sua
...licitas
...rdore
...fr̄itici
...ur & l
...temp
...aco ad
...tiffoni

R

..

..

..

..

quo exterior probandi gratia perpetimur disputavit. Nunc incipit agere de illis quas in
terius instigant diabolo uel etiam naturae ^{no} fragilitate suadente toleramus; Ubipri
ma illorum destruit errorem. Qui sicut bonas cogitationes ad nos constat inspirari.
ita etiam malis ipsi instigante putant ^{no} in mente generari; Nemo ergo cum temptat
dicat quod ad temptatorem; illa uidelicet temptatione. qua diues incidens in tinentibus suis
marcescit; id est ^{nemo} cum rapinam. fur tum. falsum testimonium. homicidium. stuprum. ut
cetera huiusmodi commiserit dicat. quod cogente necesse habuit ^{no} hospitari. ideo nullatenus
horum effectum de dicitur potuerit. De enim temptator malorum est. subauditur. tempta
mentorum; Ipse enim temptat. ex uidelicet temptatione quae decipit miseris. ut peccet;
Duplex enim genus temptationis; unum quod decipit aliud quod probat; secundum
hoc quod decipit. deus neminem temptat; Secundum illud quod probat. deus temptauit abraham
de quo et profeta poscitur. probauit enim deus et temptauit. Unus quisque autem temptatur a con
cupiscentia sua. abstractus et inlectus. et cetera. Abstractus a recto itinere. et inlectus in malum.
De hoc uersu hieronimus contra iouinianum sic ait. sicut in bonis inquit operibus perfectior
est deus; non enim uolentis neque currentis. sed deus miseris et adiuuantis. ut peruenire
ualeamus ad calicem. sicut in malis atque peccatis. semina ^{no} sunt in certuua perfectio
diaboli; Cum uiderit nos super fundamentum christi. foenum. ligna. stipulam. super po
nit incendium; Edificemus aurum. argentum. lapides preciosos. et temptatio non
audebit. quamquam in hoc non sit certa et securus possessio;
Sed et quippe leo in insidiis ^{no}; in occultis ut interficiat innocentem. et uasa
figuli probat fornax. homines autem iustos temptatio tribulationis; Dehinc concupis
centia cum cooperit. parit peccatum. peccatum uero. cum consummatum fuerit. gene
rat mortem; Tribus modis temptatio agitur. suggestione. delectatione. consensu;
Suggestione hostis. delectatione ut etiam consensu nostrae fragilitatis; Quod si hoste
suggestione delectat. aut consentit. peccatum uolumus. temptatio ipsa nobis ad uic
toriam peruenit. qua coronam uitae mereamur. accipere; Si uero ad hostis suggestionem
paulatim a certamine abstractione abstrahit. et in uitium incipimus inlici. delectando quidem
offendimus. sed necdum lapsi sumus in uitium; ^{no} et si delectationem concepti in corde facinorosi
partis persequatur actionis. nobis iam mortis reus uictor hostis accedit.
quod ut astruimus exemplis. Temptatus est ioseph uerbis dominae. sed quia concupit

centiam libidinis non habuit. suggestione ⁱⁿ tentatum. non & iam delectatione.
uel consensu temptari potuit. ideo uictor euasit. Temptatus e dauid uis uxoris
alienae. & quia necdum carnis appetitum uicerat. a concupiscentia sua abstrac-
tus & inlectus e. atq. ubi conceptum scelus pfect. reatum mortis & iam proprio ore
iudicatus incidit. quam tamen poenitendo euasit. Temptatus e iudas p filiar gria.
& quia erat auarus. ab ipsa ^{sa} concupiscentia abstractus & inlectus. cedit in certum
consentiendo decidit. temptatus iob multipliciter ^{sed} quia nec possessiones nec salu-
tem corporis diuino amori proposuerat. temptari quidem suggestione hostili
potuit. sed consentit uel delectatus nullatenus ualebat. Quod ego dicitur.
quia peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. Respicit e contra-
rio ad hoc quod supradictum e. de eo qui suffert temptationem. qui ac improba-
tus fuerit accipit coronam uitae. Sicut enim ille qui temptatus superat premia
uitae. ita mirum qui concupiscentiis suis inlectus. temptatione superat
merito ruinam mortis incurrit. Nolite tamen errare fratres mei dilectissimi;
Uidelicet estimando quod temptamenta uiciorum actio sumant originem. quam-
uis sciamus. nonnullos & gentibus meritis praecedentium criminum. in alia
rursus seclera iusto districti iudicis corrumpere permissis. unde est illud apos-
toli. & sicut non probauer habet sed in innocentia. tradidit eos in improbum
sensum. ut facerent. quae non conueniunt. repletos omni iniquitate.
Omne datum ^{obtinu} & omne donum per factum desumunt. descendens a parte
luminum. Postquam docuit uirtutibus quibus temptamur. ^{quoniam} ad nos
sed a nobis ipsis misse. ostendit e contra quia quicquid boni agimus hoc deo
donante percipimus. unde & eum patrem luminum qui a eo temnouit spi-
rituum carismatum. cui consonat illud apostoli pauli. quid enim habes quod
non accepisti. Apud quem non e transmutatio nec uicissitudinis obumbratio.
Quia in natura mutabili ^{cas.} non e ^{negi} lumen eius sicut lumen huius mundi
aliqua uicissitudinis umbra inter. ^{caeli} liquet utique quia a solano bis donalucis
& non etiam tenebras mittit errorum. Voluntarie enim genuit nos uerbo
ueritatis. & dnr in euangelio non uos me elegistis. sed ego elegi uos.
& in ore prophetae. diligam eos spontaneae. Qd ergo dixerat omne datum optimu

& omne donum perfectum a deo descendit. consequenter asseruit addendo.
quia non nostris meritis sed suae beneficio voluntatis per aquam regenerationis
de filis tenebrarum nos in filios plucis mutauerit; Ut simus in initium aliquod
creaturae eius; Ne in to quod ait genuit hoc fieri putarem quod ipse
ideo principatum quendam in creatura nob. hac ad opone concessum ostendit;
hos & enim uersiculos quidam trastransulit. uolens genuit uer boueritatis. ut
simus primitiae creaturarum eius. id est uideris quas cernimus creaturi hsi
mus meliores. Primitias namq; frugum uel animalium dno conseceri lex
precepit. primitias auri & argenti ad op. tabernaculi iussit conferr. id est
optimaqueq; in metallis. & de antiquo di. populo dixit proph. & hieremias;
Scis isrl dno primitiae frugum eius. Scis fractes mei dilecti;
Nostis simum inquit uobis qui a uob. habuistis ad uicinalabi. Adno aut
uos inlustrare non ura prouisione sed supra uos proueniente contigit;
Sic aut omnis ^{homo} uel ad audiendum tar. dur aut ad loquendum & tar. dur
ad tar. dur ad iram. hinc audro sem moralib; instruit preceptis. & recte primo
ammonet. quemq; ^{aurem} citius accomodate docendi. sero aut os ad docendum
aperire uia; quia stultum e quemlibet quoe ipse non didicerat. alio s uelle
predicare. qui ergo sapientiam diligit. primo ut supra ammonuit hanc ad o
postol. de hinc magistrum ueritatis humilis auditor inquirat. & interagen
dum sua. cauti simelinguam non solum ab otiosis sermonib; coercent.
uerum & ab ipsa quam nup didicerat ueritate predicanda contineat;
hinc salamon de distantia temporum scribens ait; tempus ta cendi & tep lo
quendi. hinc phyagorici naturalis scientiae magisterio p diti. Audro
fessuos ^{quin} p quennium iubent silere. & sic demum predicare p mittunt; nam &
tutus ut ueritas audiatu. quam predicatur; qm cum auditur. humilitas
custoditur. Cum aut predicatur. uix subripit cuius hominum quantula
cum iactantia; hinc hieremias bene instituti ad dlescentis uitam describens.
modestiam tactu nitatis inter prima uirtutum studia computat.
Bonum e uiro inquit cum portauerit iugum ab adulescentia sua sedebit solita
rius & accedat; & tar. dur inquit ad iram; Quia matu ritas sapientiae

non nisi tranquille mente percipiatur; Scriptum est enim quia ira in sinu
 fulta requiescit; Non uel uelocitate irae uel ut huius tardi tate
 ad probum sed hoc potius ammonet ut & horum turbationis acutum non ira
 subripiat caueamus; Aut si forte subriperit in ora oris septa eius cohibeamus
 impetum; & & acta horum criminis liberrus eam ad integram a nostro corde
 pertemp & purgemus; uel certe tardas ad iram nos esse precepit. ut non
 quas libet ob causas sepe in tatem uultus in austeritatem uertamus. sed certa
 & sustentatione; uerbigratia. si aliter corrigi proximos maxime qui nobis sunt
 commissi non posse cernamus. se uertitatem ergo eos uerbi uel & in iudicandis
 disty cionem. Schibeamus; manente tamen quantum natura humana patitur
 statum mentis sereno; Credo sine es samuel helias & p & rus taceri fuerunt
 ad iram; & acumen peccatorum uel gladio uel uerbo pemerunt; Sed & moyses
 cum esset uir mitissimus & uir a pharaone quem incorribilem uidit. iratus ni
 mis comminatus ei. poenam. quod & opere patrauit; Ira enim uiri iustitiam
 di non operatur; Facilis est sensus. quia iracundia euitio se in circuitu subiugit.
 & si hominibus iustus apparet in diuino & amine nondum per se esse iustus;
 Verum alius potest intellegi; quod dno dictum est. Tu aut dno uirtutum cum
 tranquillitate iudicas; Qualis cumq; iudex homo amissam mentis tranquillitate
 delinquentem iudicat. & iam si iuste iudicat. iustitiam tamen diuini & ami
 nis inquam per turbatio cadere nescit imitari non potest; Propter qd
 abiecit omnem immunditiam & abundantiam malitiae in mensu & uide
 suscipite in istum uerbum; primo & corpus & mentem. auris iube & pur
 gese. ut digne & iuste possint qui uerbum salutis percipiant; Qui enim
 non declinat prius mala non potest facere bonum; Omne quippe immunditiam
 & carnis & animae nuncupat. malitia aut proprie ad interiorum hominis prau
 tatem respicit; Suscipite inquit in istum uerbum. id est. uerbum quod uis
 cordibus; predicando imponimus. uos discendo suscipite; ut certe ita sen
 tiendum. uerbum quod uobis in die redemptionis insitum est. quando uoluntate
 genuit nos d. iam nunc per factus suscipite. & iam operibus implendo. quod
 iam mysterio tenetis. quod potest saluare animas uas; & iam si in corpore

temptationes pati emini. uel a perfidis morte consumemini. Et tunc factores uerbi
et non auditores tantum. & cetera. Sic & paulus. legis cultoribus non auditores
legis iusti sunt apud deum. sed factores legis iustificabuntur. & in apocalypsi iohan-
nis. cum dixisset beatus qui legit & audierit uerba prophetiae libri huius. pro-
tinus adiunxit. & seruat ea quae in illa scripta sunt. quia ut per spiritum & in lege. per se-
tae libertatis. & per manserit in ea. Legem perfectam libertatis. gratia dicit euangelii.
Nihil enim ad perfectum addidit lex. & alibi. non enim accepistis spiritum seruitutis iterum
in morte. sed accepistis spiritum adoptionis filiorum. & iterum ubi enim spiritus domini ibi
libertas. & spiritus. suus inquit filius libera uent uereliberi eratis. Non audi-
tor obliuio sus factus. sed factor operis. hic beatus in factus suo erit. Non auditu
uerbi super uacuo. sed operis & eactione beatitudo preparatur. sicut & dominus loquens
ad discipulos. si hinc scitis inquit beatitatis. si feceritis. Si quis autem putat se
regiosum esse non refrenans linguam. sed seducens cor suum. huius uana est religio.
Mouerat supra uerbum dei non solum audire sed & facere. nunc addit. quia &
si mandata quae domini. quae didicit. factus & exerceat uidetur. si non etiam linguam
ad detractionibus. mendaciis. blasphemis. stulti loquis. ab ipso etiam multiloquio.
ceterisque quibus peccata solent refrenauerit. frustra se de operum iustitia iactat.
Sicut paulus gentilibus poeae sententiam comprobans ait. Corruptunt mores
bonos conloquia mala. Religio autem munda & immaculata apud deum & patrem
haec est. pulchrae addidit apud deum & patrem. quia sunt qui hominibus religiosi
uidentur. cum adobeantur profani. unde & salomon ait. Est uia quae ui-
detur hominibus recta. nouissima autem eius deducunt ad mortem. Uisitacoe pupillos
& uiduas in tribulatione eorum. & immaculatum se custodire ab hoc seculo.
Qui dixerat factorem operis. beatum in facto suo futurum. nunc quae efac-
tato maxime placeant dicit. misericordia sci licet & innocentia. namque in eo
quod pupillas & uiduas in tribulatione eorum uisitacoe iussit. Cuncta
quae erga proximum misericorditer agere debeamus insinuat. quod quan-
tum ualeat ipso iudicium tempore. pandetur. ubi dicitur est. rade. Quae
diu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis. porro in eo quod
immaculatos nos ab hoc seculo ^{custodire} precepit. uniuersam quibus nos ipso scilicet

7
 seruate dicit ostendit; In quibus sunt & ea quae supra obseruata monuerat.
 ut tardius ad loquendum tardius ad iram; Fratres mei nolite in persona
 rum acceptione habere fidem dñi nri ihu xpi gloriae. Ostendit quod hi qui
 b; scribebat, fide quidem euangelica imbuti sed operibus erant uacui, & quia
 mandata dñi ^{melanosini} pauperu docuerat implenda uidebat illos contra quod paupe
 rib; erat propter ^{melanosini} serua premia faciendum diuitibus potius propter commoda
 terrena fecisse; Ideoq; eos prout erant digni redarguit, & congruenter huius
 & ordo sententiae dñi nri ihu xpi gloriae cognominat ut meminerimus. quia eius
 est potius iussis oboediendum quicum sit splendor gloriae. sempiterna gloria
 remunerat. quicquid pro eius amore pauperi datur. quam quilibet hominu
 dignitas honoranda; de quibus generaliter dicuntur; quia omnis caro foenum.
 & omnis gloria eius tanquam ^{quia} flor foeni & cetera; Kenim si introierit in conuen
 tum uir aureum anulum habens. in ueste candida. introierit ^{aut} & pauper
 in sordido habitu. & tamen datus in eum qui indutus est ueste preclara. & dixerit ^{tu sedes hic}
 pauperi ^{dicatur} aut tu sta illic. aut sede sub scabello pedum mearum. In huius
 & positione sententiae beatae Augustini dicatur utamur. Si hanc inquit distantiam
 sedendi & standi ad honores ecclesiasticos referamus. non est putandum leue
 esse peccatum. in personarum acceptione habere fidem dñi nri ihu xpi gloriae;
 Quis enim ferat. eligi diuitem ad sedem honoris ecclesiae. contempto paupere.
 instructio est atq; sanctorum; Si autem de cotidianis. confes sibi loquitur. quis hic
 non peccat; si tamen peccat. nisi cum apud semetipsum intus ita iudicat. ut
 tantum melior. quanto ditior. ille uideatur; hoc enim uidetur significat se
 subdendo; Nonne iudicatis apud uos in & ipsos & facti estis iudices cogi
 tationum iniquarum; sequitur. Audite fratres mei dilectissimi. Diligentius
 inquit animaduertite; quia non quid meliores ad seculu. huius diuino examine
 sunt meliores; Nonne dñs elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide. & heredes
 dei regni. quod promisit diligentibus se; Pauperes uocantur humiles. & qui
 pro contemptu rerum uisibilem. fide aut inuisibilem diuitiarum. huius mundo
 dispiciabiles parent; Tales namq; dñs elegit dñs nri ihu xpi dicendo;
 Nolite timere pusillus grex. quia complacuit patri uro datus uob regnum;

Et hoc est in
 taribus non dicit
 In apocalypsi
 is libentius pro
 pax in lege per
 ma dicit euange
 is in sermone in
 ubi enim si de
 rras; Non au
 Non au dicit
 ut dñs loquit
 ut aut putat
 ut uana est religio
 addit quia d
 & iam ligam
 mulier loquit
 uisita uacua
 rumpunt motu
 ad dñi & patem
 hominibus religio
 Est uia quae
 Uisita est pupilla
 ab hoc seculo
 nunc quae fec
 centia; Naq; in
 est uisita; Con
 nunt; quod qu
 est. naq; Qu
 s; perrom
 b; nos ipse dicit

22

tales elegit. cum parentes sibi pauperes quorum officio immundum ueniens
natus est creauit. sed hos tamen futuri ^{regni} expectatione preclaros red- dit
ac nobiles. Vos autem & honoratis pauperem. propter illum scilicet iudicium
est. tu stullie. Cum habentis anulum dictum est. tu sedehic bene. Nonne diui-
tes pro potentiam obprimunt uos. & ipsi trahunt uos ad iudicia. nonne ipsi
blasphemant bonum nomen quod inuocatum est super nos; hic ostendit ^{apostolus}
quis sint diuites. de quorum humilatione ac perditione supra disputauerat.
illi inimirum qui diuitias xpo preponunt. prorsusque a fide euasiam.
in super eos qui cedunt pro potentiam opprimunt trahentes ad iudicia potenti-
orum. ac blasphemantes nomen xpi quod super omne nomen; quod apostolo-
rum temporibus plures & gentium & maxime iudeorum priores fecisse. & in ac-
tibus eorundem apostolorum. & in epistolis apostoli pauli. satis patenter osten-
ditur; ^{scilicet} Si legem per feceris regalem secundum scripturas. diligis prox-
imum tuum sicut te ipsum. benefacis. si autem personas accipias peccatum ope-
ramini. redar gura lege quasi transgressores; Uide quem ammodum trans-
gressores appellat. Qui dicunt diuiti. sedehic. & pauperi. stullie; Unde ne-
putarent. contemptibile ^{in hac una se lege} transgressi. secutus adiunxit;
Qui cumque aut totam legem seruauerit & offendant in uno factus est omnium reus;
Qui enim dixit non moechaberis. dixit & non occides; qui si non moechaberis. occi-
des autem. factus est transgressor legis. Propter illud quod dixerat redar
gura lege quasi transgressores; Quae cum ita sint. consequens. uideatur
nisi alio modo intellegendum ostendatur. ut qui dixerit diuiti. sedehic. &
pauperi. stullie. huic honorem ampliotem quam illi defertis. & idola tra &
blasphemus. & adulter. & homicida. & ne quod longum est cuncta commemo-
rem. reus omnium criminum iudicandus est; offendens qui pro in uno factus est
omnium reus; Querendum ergo unde sit omnium reus. si in uno offendant.
qui totam legem seruauerit; An forte qui plenitudo legis caritas est. quae ad
proximumque diligitur. In quibus preceptis caritatis tota dependet & propheta;
Merito fit omnium reus. qui contra illam facit in qua pendunt omnia; Nemo
autem peccat nisi aduersus eam faciendo. Quia non ^{aliter} terabis non homicidium

8
faciet non furaberis. non concupisces. & si quod est aliud mandatum in hoc
sermone recapitulatur. diligis proximum tuum tanquam teipsum. dilec-
tio proximi malum non operatur. plenitudo aut legis est caritas. reus itaque
fit omnium. faciendo contra eam. in quapendent omnia. Cur ergo non dicant
paria peccata. An forte qui magis facit contra caritatem qui grauius peccat.
minus. qui leuius. tamen etiam si in uno offenderit. reus omnium erit. quia
contra eam facit. in quapendent omnia. Sic loquimini & sic facite sicut ple-
gem libertatis incipientes iudicari. Lex libertatis. Lex caritatis est. de qua
dicitur. Si tamen legem perficitis secundum scripturas diligis proximum tuum
sicut teipsum benefacis. hoc inquit loquendo. hoc faciendo. curate ut proximos
diligendo. ad deum diligere. metamini. Proximis misericordiam impendendo. in
diuino iudicio misericordia digni & iustis. Alter. sicut lex seruicatus est
quae data est per moysen. ita lex libertatis gratia est euangelii. quae per ihesum christum
facta est. apostolus testatur. qui ait. Non enim accepistis spiritum seruicatus iterum in
timore. sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater.
& iterum ubi ait spiritus domini ibi libertas. Sic ergo loquimini inquit & sic fa-
cite sicut per legem libertatis. incipientes iudicari. Grauius namque iudicabi-
tur qui legem moysi quam qui legem naturalem contempnit. Grauius tamen qui ag-
tam euangelii gratiam quam qui moysi aeterna ^{legis} edicta despicit. Omni enim cui
multum datum est. multum queritur ab eo. & cui commendaueit multum
plus peccant ab eo. Unde & apostolus ait. Si enim qui per angelos dictus est sermo
factus est firmus. & in oboedientia. accepit iustam
mercedis retributionem. quomodo nos effugiemus si tantum neglexerimus
salutem. Qui cum initium accepisset enarrare per dominum. ab eis qui auctores
in nos confirmatae. & iterum irritam quis faciens legem moysi. sine ulla
misericordia. duobus. ut tribus. testibus. moritur. quanto ^{magis} peccatis de & erone
mereri supplicia. qui filium dei conculcauerit. & sanguinem testamenti pallu-
tum dixerit. in quo sanctificatus est. & spiritus gratiae contumeliam fecit. uterque
autem sensus ad unum finem respicit. ut uidelicet diuinae gratiae iustis operibus
respondentes. si inuicem benigni. misericordes donantes inuicem. sicut

75 & dñs in xpo donauit nobis; Iudicium enim sine misericordia. illi qui non
facit misericordiam; Sine misericordia iudicabitur ille. qui eum facere
possit non fecit misericordiam. ante quam iudicetur. Quod cum de omnib;
in misericordiis receferatur. Constat omni modis. quia quomaiorem quisq;
adno misericordiam consecutus ē. eo iniustius indigenti proximo misericor
diam negabit. eoq; iustius impietatis suae poenas luit; Unde prouidē dñs am
monet nolite iudicare ut non iudicemini. nolite uiciorū condemnare & non
condemnabimini; dimitte & dimittecur uob. date & dabitur uobis; Iudici
um ergo sine misericordia ei qui non facit misericordiam. sup & abtē aut mise
ricordia iudicium; quia quem ammodā damnatus in iudicio dī dolebit qui non
fecit misericordiam. ita qui fecit remunera. tus & iudicabit atq; gaudebit; Aliter
sup & abtē misericordia iudicium. non dicitur ē uincit misericordia iudicium.
Non enim ē aduersa iudicio. sed sup & abtē quia plures per misericordiam
colliguntur. sed qui misericordiam presterunt. ^{uincit}
Beati enim misericordes qm̄ ipsoꝝ misericordiam dñs. item sup & abtē misericor
dia iudicium; supponitur misericordia iudicio. in quo inuentum fuerit opus mi
sericordiae. & si habuerit aliquid forte in iudicio quod puniatur. tamquam unda
misericordiae. ^{peccati ignis & tanguntur} Quid fractus mei. si fidem quis sedicat habet. opera aut non
habeat ~~scilicet~~ hinc de misericordiae operib; laus disputat. ut quos uehementē
sententia precedente terruerat. consolatur. cum ammonet. quomodo & iam
peccata cotidiana sine quib; hic non uiuatur cotidianis remediis & pientur.
Nemo homo qui cum in uno offenderit. si conuictus. in multis offendendo. quia
in multis offendimus omnes. Magnum aggerem reatus sui ^{minuatam} collec
tam ad tribunal tanti iudicis peruehat. & eam quam non fecit misericordia
non inueniat; sed potius dimittendo atq; dando mereatur sibi dimitte de
bita reddiq; promissa; Si autē ^{inquire} frater. aut soror nudi sint.
& indigeant uictu cotidiano. dicat aut aliquis deoꝝ illis. te in pace.
calificamini. & satura mini non dederis. aut eis. quae necessaria sunt
corpori. quid proderit. ita & fides si non habeat opera. mortua ē in se
m̄ ipsa; Manifestum ē qđ sicut uerba sola p̄dicatis nudum. uel esum

p̄dicit.

9
Entem non creant. si non & cib; prebetur. & ueritas. ita fides uerbo tenus
seruata non saluat. mortua est enim in semet ipsa si non operib; caritatis
quib; reuiuiscat animus. Neque huic sententiae contrarium est quod dicitur
ait. qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit; subintellegendum
namq; ibi est. quod dicitur modo uere credat. qui & ex & operando quod credit;
& quia fides & caritas ab inuicem separari nequeunt; paulo attestan
te qui ait. & fides quae per dilectionem operatur. apud iohannis apostolus tale
de caritate sententiam. qualem de fide iacob; profert dicens; qui habuerit
substantiam mundi. & uiderit fratrem suum necesse habet. & clausit uiscera
sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo; Tu credis quoniam unus est deus benefacis;
& demones credunt. & contemunt. ^{con} ne putes quod magnum aliquid facit creden
do unum esse deum; hoc enim & demones faciunt; nec solum deum partem sed &
filium dei credunt; Unde dicit lucas & ierunt demonia a multis clamantia & dicentia
quia tu es filius dei. & in ieremias non sinebat ealiqui quia sciebant ipsum esse
christum; nec solum credunt. uerum & contemunt. Unde ad illum legio quae
hominem obsidebat suppliciuoce proclamabat; quid mihi & tibi ihu fili dei
summi. ad iurore dei nemetor queas. Qui ergo deum esse non credunt. uel
credunt non timent. profecto sunt demomb; tueri dios ac proter uos est
timandi; sed nec deum credunt & contemunt magnum. si non & in eum
credatur. hoc est si non eius in corde amor teneatur; Aliud est enim credere
illi. aliud credere in illum. ^{aliud credere in illum} credere illi est. credere uera esse quae loquitur.
Credere in illum. credere quia ipse sit deus. credere in illum diligere illum; credere
uera esse quae loquitur. multi & mali possunt. Credunt enim esse uera
& nolunt ea facere sua. quia ad operandum pigri sunt; Credere aut ipsi
esse deum. hoc & demones potuerunt; Credere uero in deum soli nouerunt
qui diligunt illum. qui solum nomine christi anisunt. sed & factis & uita;
quia sine dilectione fides inanis est. Cum dilectione fides christiani. sine dilec
tione fides demonis; qui ergo non uult credere christum. adhuc nec demones imi
tatur. Jam credit christum. sed odit christum. habet confessionem in timore poenae.
non in amore coronae. nam & illi puniri timebant; Deniq; beatus petrus

cum dno confitens diceret. tu es xpi filius di uiui. eadem pene uerba quas &
demonet proferre uidetur. ^{et} sed illorum confessio quia cum odio prolata xpi.
merito damnata e. Illius. quia & inter na dilectione processit. & em habet uirtuti
ner remunerata e. ^{et} Vir aut scire homo inanis. qm fides sine operib; otiosa e;
Abraham pater noster nonne & operib; iustificatus e. Qm paulus apostolus predi
cans iustificari hominem per fidem sine operib; non bene intellexit e ab eis qui
sic dictum acceperunt. ut putarent cum semel in xpm credidissent. & si male
operarentur & facinorose flagitioseq; uiuerent saluos esse posse p fidem.
Locus iste huius epistolae eundem sensum pauli apti. quomodo sit intellectus
& ponit. Ideoq; abraham magis & exemplo utitur. uacua esse fidem si non bene operetur.
Qm abraham & iam paulus apostolus usus e. ut probaret iustificari hominem
sine operib;. Cum enim bona opera commemorat abrahae que eius fidem commutata
sunt. satis ostendit apostolum paulum. ^{in capite abrahae} docere. iustificari hominem p fidem sine
operib;. Ut si quis crediderit non ad eum pertinet & bene operari. sed ad hoc
potius ut nemo arbitretur meritis priorum bonorum operum. se ^{peruenit}
se. ad donum iustificationis. que e in fide ^{credentib;}. In hoc se gentib; in xpm iudei
preferre cupiebant. qui dicebant semeritis bonorum ^{operu} que in lege sunt. puenis
se ad euangelicam gratiam. ideoq; scandali zabantur multi qui & eis crediderunt.
quod in circumcisit gentib; xpi gratia traderetur. unde apostolus paulus dicit.
posse hominem sine operib; sed precedentib; iustificari p fidem. Nam iustificatus
per fidem. quomodo ^{potest} nisi iuste operari. Cum ergo dicit iacob. Abraham patrem
nonne & operib; iustificatus e offerens isaac filium suum super altare. eleganter
& exemplum boni operati onis ab ipso patri archa monuit esse discendum. prouocans
uidelicet eos qui de iudeis crediderant. ut quasi bonae soboles. primi & maximi
sui parentis accus sequerentur. & qm eos ne in temptationib; deficerent. ut fidem
suam per opera probarent ammonerat. elegans de patri archa posuit & exemplum.
per quod eos in utraq; ut tunc possent instruere. Quae enim temptatio maior.
& ceptis his ad proprii corporis plagas pertinent. accidit potius quam si quis filium
uni cum dilectis simumq; suum senes cogatur occidere. Quomodo aut tunicam
uel escam suam pro diuino amote pauperib; dare ferat. qui filium quem senes accepit

heredem ad iussione dñi. statim mortuū dicitur non distulit; Itaq; congruit huic
 beati iacobi sententiae. quod paulus ait; fide obtulit abraham isaac cum
 comparatur. & unigenitum offererebat. qui susceperat repromissiones. ad quē
 dictum ē. quod in isaac uocabitur tibi semen. arbitrans. quia & mortuos susci
 tare potens ē dñs. siquidem in uno eodemq; facto beati abraham iacob; operū eius
 magnificentiā. paulus fidei constantiam laudauit; ^{neccamen} ~~neccamen~~ disparem diuer
 samq; a iacobo protulit paulus sententiā; sciebatq; ambo. qd. abraham
 & fide & operib; erat perfectus. & ideo quisq; illorum illam in eo magis uirtutē
 praedicauit. quā suos auditores amplius indigere perspexit; Quia enim iacob;
 illis scribebat qui fidem sine operib; otiosa tenebant. oportuit illud protulit
 exemplum. in quo illa precipua fides abrahae. quae & prius scripturae testelaudata ē.
 apparet. ^{re} quia otiosa ^{eius} in corde torpuit. sed ad obediendum diuinis imperiis tam prompta
 flagrasset; Quia uero paulus illos instruebat qui sine gratia fidei desunt temeritatis
 & operib; excollebant. ostendit quia sine fide impossibile ē placere dō. ^{ad hunc} atq; dar
 guendam corrigendamq; eorum temeritatem. collecta sunt uerba patriarcharum &
 exemplis. manifeste edocuit. quia omnes testimonio fidei probati sunt; unde & speciali ter
 de abraham intulit. qui a fide offensus isaac. arbitrans inquit quia & mortuos suscita
 re potens ē dñs; Coniunxit ergo op' fidei. qui ideo filium mox offerre uoluit. quia
 dñm hunc continuo resuscitaturum esse credebat; Ideo aut hunc ^{post} mortem
 adō resuscitandum esse credebat. quia uerum esse credebat quod audierat; qui in
 isaac uocabitur tibi semen. quam coniunctionem utriusq; uirtutis beatus quoq;
 iacob; subsequenter & ponit dicens. Uider qm fides cōperabatur operib; illius. & 11
 operib; fides seruata ē. & suppleta ē scriptura dicens; credidit abraham dō. & reputa 11
 tum est illi ad iustitiam & uicini eius dñi appellatus est. De hoc testimonio paulus ad roma 11
 nos firmissime didicerunt. manifeste docens. quia tanta ē uirtus fidei. ut statim per
 ceptis eius mysteris. iustum de impio facere possit hominem; Quia enim abraham tanta
 & tam feruente fide credidit dō. ut promptus esset animo ad agenda omnia quae dñs
 iubere. merito fides eius adō qui cornou erat illius reputata ē ad iustitiam.
 & ut nos quoq; fidem illius qui iustificatus ē sciremus. temptauit eum dñs iubens
 offerre filium. & cōperib; fides consummata ē. id est quā esset in corde eius perfecta

quasi
 latere
 tunc
 aora
 t' predi
 r' qui
 simile
 fidem
 etur
 enepet
 nimen
 mutata
 lem sine
 d' hoc
 gent
 uider
 enis
 d' dicit
 fiam
 pater
 elegam
 ro uocati
 max
 fidem
 emplam
 mator
 filium
 tunc
 & cetera

operum & secutione probatum ē. hoc quoque tempore si quis nuper ad fidem ueni-
ens baptismum accipere. & ponens se toto corde de de seruire preceptis. mox hac de
luce migrauerit. iustificatus utiq; per fidē sine operib; migrat. quia temp
operandi unde fidem probaret. ipso inquam credidit dō disponente non habuit.
atque per ^{fidei} ceptis sacramentis longo sup. uiuunt tempore. nec bonis insistere curant
operib; his in ill. candum quod beatus iacob; proposito & exemplo fidei. simul & operū
abrahe. mox subdidit dicens. Uidetis qm̄ & operib; iustificatur homo. & non & fide.
tantū. quē ait & operib;. significat & operib; fidei. quia perfecta opera sine fide
nullus habere potest; fidem uero sine operib; multi. nullis operū tempus adsit;
De qualib; dictum ē. raptus ē ne malitia mutare & intellectum illius. aut fictio
decipiat animam illius; Similiter autē & raab mer & rix. nonne & operib; ius-
tificata ē. suscipiens nuntios. & alia uia ei ciont. ne se causarent operatiōni patri
abrahe imitari non ualere. presertim cum nullus eos modo cogere de filios offerre
perimendos. sed hoc potius ipse per scripturas de fieri prohibebat. addit &
mulieris & exemplum ^{mulieris ferrimose} mulieris alieni gne. quae tamen per opera misericor-
diae. per officium hospitalitatis. & iam cum periculo suae uitae. de sic mulis
& habitum iustificari a peccatis meruit. inbrahe li. i. populi cuius assombi
regulis eorum pro sapie cat a logo adnumerari. ipsius dñi ac saluatoris nri ge-
nerationib; quae a patriar. charum fonecedis cendunt inferi. ab & cidi patriae
pereuntis. cuius perfidiam deseruit. erui; his igitur conuersae ad meliora
mulieris & exemplis suadet auditores suos. patriae pereuntis interitum cauet.
& cuius scelerib; credendo recesserant. ab hac & iam fructuosis operib; seme-
minis fecerit. quatenus scōrum cōtib; copulari. & ad redemptoris sui metant
panem consortium; & illos ^{aurios} hortatur suscipere ihū. hoc ē predicatoris uerbi
euangeli gratanter audire. & cum hos a contribulis suis repulsos. uel certe
ad mortem questos esse cognouerint. ut se pe factum eorum actus edocent.
Ipsi e contra accepto ab eis consilio salutis suae. ad dñm ihū eos impacere mittant.
quod honorabilem quondam uniuersa plebi iudeorum. & nunc magis honoran-
dum omni ecclesiae xp̄i per reuelationem reliquiarum beati proto martiris
stephani. effectum. beati pauti apti magistrum gemaliolem in hierosolimis

fecisse. prefatus actuum apostolorum liber. insinuat. quando disponentes ena-
tu iudeorum. apostolos interficere. ipse sapientior^{se} consilio eorum. molimina eva-
cuavit. Ereptosque de insidibus eorum. apostolos ad euangelizandum ihu-
miserit in colones. Noli te plures magistri fieri fratres mei. scientes quoniam
magis iudicium sumitis. Multum fuisse studium credentibus. tempore apostolorum.
ut uerbum dei latius. propage scirent. actus eorum edocent. Ita ut apollo uir in
scripturis doctissimus. sciens tantum baptismum iohannis. fiducialiter christum predicasset.
Quia tamen quia sapienter erat. mox ut doctor adfuit. facillime. quod minus habu-
erat adimpleuit. atque ad predicandi officium per fecit. reduit. Alii maiori
ineptia descendentes. de iudea antiochia. docebant credentes. qui nisi cir-
cumciderentur secundum legem moysi salui esse non possent. Nec paruum
castis predicatoribus. questionis laborem contulerunt. hos ergo & huiusmo-
di doctores beatus iacobus. ab officio uerbi remouit. ne impedimentum his qui il-
lud recte implere poterant facerent. Scientes. inquit quod minus iudicium
sumitis. Sicut enim is qui bene minus traueit. gradum sibi bonum adqui-
rit. Itaque officium docendi sibi indocuit usurpare tempta uerit. qui christum
annuntiat. non sineest. minus iudicium damnationis meretur. quam si solus suo
in scelere periret. In multas enim offendimus omnes. non dixit offendit.
Cum illos arguebat quos & scientia & operatione minus perfectos uidebat. ta-
lesque de cathedra magistri. ^{deponeret} uimens ne uel errorem predicando paru-
los lede-
rent. atque ^{ab} auditu doctorum. preoccupando eorum aures auerterent. uel certe
ea qua erecta predicarent. non recte actionis sordes edarent. ac per hoc uitam
euangelicam perfectionis sinistra opinione fuscarent. sed offendimus inquit.
Cum summus christi loqueretur apostolus. & premisit in multas. subiunxit omnes.
ut tanto cautius semper perfecti quique. in agendo uel loquendo circumspicere-
nt. quanto certissime cognoscerent quia ne perfecti quidem boni. & qui spiritus sancti gratia
duce. incedunt huius uitae uia absque offensione peccati alicuius transigere
nullatenus possent. iuxta quod alibi scriptum est. Caeli non sunt mundi in conspec-
tu eius. & sicut salomon ait. quod non est homo iustus in terra qui faciat bonum
& non peccet. Siquis in uerbis bonum offendit. hic perfectus est uir. Quomodo dicitur

fidei
mox huc
quere
habuit
recurrat
ul' & opem
non & fide
pena imfide
si ad se
ficio
per uis
quam per
li' offere
ut. ad d
miserit
si scilicet
si scilicet
di' in q
toparuit
melior
in caute
erit. sene
si sum
di' cao
of. uel
tus ad
pacere
magi
procom
in hiero

perfectum est uirum qui in uerbo non offendit. cum premit testis, quia in multis
 offendimus omnes. An quid & in multis offendere possunt electi. & tamen per
 se uenire perfecti. Immo ita intellegendum est. namque diuersa offensionum
 est species, aliter electi aliter offendunt reprobi; salamon et estante
 qui ait. septies enim cecidit iustus & resurgit. impius autem corruent in malum.
 Et si enim iustus per fragilitatem carnis. uel ignorantiam forte offenderit.
 iustus tamen est non defecit. quia ut cotidiana est huiusmodi & inuitabilis of
 fensio. ita est & cotidiana orationum ac bonorum melle la^{operu} quae offendit iustum.
 ne in terram proruat. & nuptialem caritatis ac fidei uestem. puluere uiciorum
 sordida & odus erigat. Siquis ergo in uerbo non offendit. hic perfec
 tus est uir. Illud uelut & uerbo. cuius offensio non humana potest uitae fragilitas.
 ut est uerbum doli. distractionis. maledictionis. superbiae iactantiae. & curationis
 in peccatis. emulationis. defensionis. heresis. mendacis. per iuriam. sed & otiose
 nec non & iam superflua locutionis in his quae necessaria uidentur; In quoni
 mirum uerbo quisque se sine offensione custodit hic perfectus est uir.
 Qui enim custodit os suum & linguam suam. custodit ab angustiis animam suam.
 Potest & iam freno circumducere totum corpus. pendet hic uersus a superi
 ore. Siquis inquit in uerbo non offendit hic perfectus est uir. & hic potest
 & iam freno circumducere totum corpus suum. quod est apte dicere. si quis lapsus
 linguae qui pene inuitabilis est cauca. hic consuetudine fixa. et uisum continentis
 & iam cetera corporis membra. quae facilius castigari possunt. ne a recto itinere
 55 reuertantur disce obseruare. Sicut equi frenos in ora mittimus ad consen
 tiendum nobis. & omne corpus illorum circumferimus. sub audis. quanto
 amplius dicitur ut nobis ipsis frenum continentiae in ora mittamus. sed consen
 tiendum conditori nostro. quatenus per linguae custodia operumque rectitudi
 nem obtinere queamus. Quod si ut quidam codices habent legerimus. Sicut
 autem equi frenos in ora mittimus. nihil questionis erit. quia coniugitur
 ad hoc. quod in sequentibus dicitur. Ita & lingua modicum quidem membrum
 60 est & cetera. Ecce & nauis cum magnae sint. & uentis ualidis minentur.
 65 circumferuntur a modico gubernaculo. ubi impetus dirigentis uoluerit.

naues magna in mari mentes sunt hominum in hac uita si ueborum siue malorum,
 Uenti ualidi a quibus minantur ipsi appetunt mentium quibus naturaliter cogun-
 tur aliquid agere per quod uel ad bonum uel ad malum perueniant finem,
 Gubernaculum quo huiusmodi naues circumferuntur ubi impetum duri uoluerit.
 ipsa cordis intentio quae electi trans gressus huius seculi fluctibus felicem patriam
 celestis portum attingunt, reprobis autem quasi scylla uel carybdi neccati fluctu-
 tuosis uita huius erroribus quos deserere nesciebant intereunt, & quia & abun-
 dantia cordis os loquitur recte subiungit, ita & lingua modicum quidem 15
 membrum est sed magna exultat. Si enim impetus animi dirigentis bene gubernat
 nari, Juxta illud salomonis, quia intellegens gubernaculum possidebit.
 Si autem male mala e contrario sibi suisque magna perditionis exultat, unde
 & salomon ^{inquit} motus & uita immanibus linguae, uitam ergo & altat si benedicti
 ecclesiam mortem contra si praue agunt namque aduersus eos qui & uita
 & scientia destituti doces se ipsi ^{inquit} id est magis ecclesiam ledunt, Quod si
 ut in quibusdam codicibus inuenitur legatur & magna exultat illa nimirum
 hic exultatio debet intellegi de qua in sequentibus cum plura lingua uita enume-
 ras & adiunxit, Nunc autem exultat in superbus uitis, Omnis exultatio
 talis mali grana est, Aqua & mater beati samuelis nos pia & hortatione conper-
 cit dicens nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes, Magna ergo
 exultat lingua quae ecclesiarum sensus & uerbis spiciens singulariter
 se sapientem esse iactat & facundam, Ecce quantus ignis quam magnam siluam 15
 incendit, quantus dicitur quam modicus, Denique & codices quidam sic habent.
 Ecce modicus ignis, sicut enim a modica scintilla ignis ex crescit magna
 sepe siluam incendit ita incontinentia linguae suis nutrita leuitatibus mag-
 nam bonorum operum materiam multos uitae spiritualis fructus ubi ad tra-
 minauert perdit, Sed & innumera plerumque oba quae uidebantur locutio-
 nis folia consumit, Et lingua ignis est uniuersas iniquitatis, Ignis est lin- 15
 gua quia uirtutum siluam male loquendo deuorat, Unde uir sapiens de insipiente ap-
 pro inquit oris illius inflammatio est cui uidelicet ignis perditionis contra-
 rius est ignis ille salutaris, qui ligna foenum stipulam uirtutum consumens

secreta cordis inlustrat. quosā inflāmantur doctores. ut & ipsi ardeant amando.
& quasi linguas ignitas accendant alios. predicando. De quibus bene scriptum est.
Quia apparuerunt illis disparta linguas tamquam ignis. sed itq; supra singu-
los eorum & repleta sunt omnes spū scō; Recte autē de lingua in disciplina dicitur.
quia ipsa sit uniuersas iniquitatis. quia cuncta fere facinora per eam aut concinnan-
tur. uel atrocina supra aut parantur. ut per uia falsa testimonia. aut defendun-
tur. ut quicquid libet impurus & excusando scelus. quod ammisit. simulat. ostē-
tan do bonum quod non fecit; & inflāmat rotam natiuitatis nr̄e inflāmata
aut agehenna; agehenna dicitur a diabolo & angelis eius. propter quos ge-
henna facta est. & qui ubicumq; uel in aethere uolant. uel interris. uel sub terris. uagan-
tur. si uel decaenentur. suarum semp̄ secum ferunt tormenta flammaram in star-
febriatant; qui & si in locis ponatur eburne. si in locis apricis. feruo-
re tamen. uel frigore. insititibi languoris euitate non potest; sic ergo demones
& in templis coluntur auratis. & si per aera discurrunt. igne semper ardent gehena
nali. & ipsa sua poena commantia. deceptis quoq; hominib; fontem uitiorum un-
des ipsi pereant inuidendo suggerunt. Cuius contra scādi ciuitas noua hierosale
de caelo adō descendit dicitur. Quia nimirum quicquid celeste interris agimus. hoc
p̄fecto. ut ageremus celestem munere accepimus; Rota autē dicit natiuitatis nr̄e
incessabilem uitae tempo^{rales} decursum. quo ad natiuitatē. usq; ad mortem.
uelut semp̄ corrente rota curūli incessanter agimur. Unde bene salāmon. cum
chicō. memento creatoris tui in dieb; iuuentutis. antequam ueniat temp̄ afflic-
tionis. paulo p̄ addidit. ^{et} fringatur rota sup̄ cister nam & reuertatur puluis
inter ram^{suam} unde erat. Inflāmat ergo lingua rotam natiuitatis nr̄e. cum sta-
tum omnem^{nr̄e} conuersationis praua loquendo contaminat; Item rotā natiui-
tatis nr̄e dicitur. quia merito primae preuersionis ab interna stabilitate
proiecta. huc atq; illuc uagantes raptamur. & incertis percuncta discursib;
ubi periculum. ubi salus sit ignoramus. Inflāmat autē haec rotam natiuitatis ig-
ne linguas maculantis. cum uitam natiue per turbationis ineptis ^{et} noxii sermoni-
b; accumulatur; Omnis enim natura bestiarum & uolucrum. & serpentium. & uin-
torum humana. Legimus in plinio. Inmanissimā serpentiū aspidem in egypto

domicam ap. act. familias. & cortice decauer na sua egressam amensam eius. an
 non amp. ipse solitam. Legimus item scribente marcellino comite. mansue
 factantigridem ab india anastasio principi missam. Uult ergo intellegi. quia
 lingua prauorum bestiarum ferocitate. ^{uel uoluntate} leuitate. uel & altatione. serpentibus uiru
 lencia precellat. Sunt enim bestiales. qui & acuerunt ut gladium linguas
 suas. ^{sunt uoluntate fer. au.} posuerunt in eglum suum os. & quorum os locutum est uanitatem. Sunt
 serpenti. de quibus dictum est. uenenum aspidum sub labiis eorum. Linguam
 aut nullus hominum domare potest. Quobus modis haec sententia potest
 recte intellegi. quia & nullus doctorum bonorum potest domare linguam
 eorum. qui se ipsa stulta uerboritate cohibere no. legunt. & nullus loquen
 tum est qui non aliquando delinquat in lingua sua. Denique de uero perfec
 to in articulo maxime temptationis constituto. ueraciter dictum est. In om
 nibus his non peccauit in oblabiis suis. & tam ipse se modum auditis diuersimodis
 de inepta stultae locutionis reprehendit dicens. unum locutus sum quod uti
 nam non dixissem. & alterum quibus ultra non addam. Inquit & cum malum plena
 ueneno mortifero. Inquit & cum malum addit ad hoc quod dixerat. eam domari
 non posse. cum bestia edomantur. & uolucres. plena uerodicit. ueneno
 mortifero. & exponat in domabilem dicitur eam. cum & serpentes constat pos
 sedomari. de cuius atrocitate ueneni. plura sub sequenter adnotat. ^{quod}
 & ex ipso ore procedit benedictio. & maledictio. non oportet fractes mei
 haec ita fieri. numquid fons de eodem foramine. emanat dulcem & amaram
 aquam. Sicut dulcis & amara aqua. ^{non possunt} simul una de uena fontis ebullire.
 sed & si misceantur in uase. uel cisterna. dulcis quidem mox amarescit
 ab amara. amara autem & ammissione dulcis. in dulcedinem nescit immu
 tari. ita benedictio & maledictio in uno os nullatenus possunt conuenire.
 Sed quicumque sic deum benedicere. orando. uel uerbum eius praticando con
 sueuit. aut & maledicere homines non omiserit. Constat quia dulcedine
 benedictionis eius. amaritudo maledictionis consumit. & modicum enim fer
 mentum totam ^{massam} corrumpit. & non est pulchra laudatio in ore peccatoris.
 Denique si facies fistulam bino ore. unde aqua intret. simplici aut

ss

ss

ss

ss

ss

ūde exeat. & in hoc amaram aquam in illo dulcem in mittas. absque
ulla dubitate ubi ad unum exitus foramen peruenitur. p̄mixta utraq;
sana apparebit. Quia nimirum multum dulce facilius in amarā ubi miscen-
tur. quam amarā uertitur in dulce. Quo exemplo colligitur. quia collo-
quia mala sicut mores bonos apto teste. sic etiam sermones bonos corrumpunt.
¶ Numquid potest fraxus mei ficus. oliuas facere. aut uir ficus; Improprie ē.
quia sicut arbor. nequit amittere naturā fructu. Alterius arboris & se fructū ferre
ita maledicis. & si quid boni ad tempus loqui uideatur. fructum benedictionis
habere nullatenus ualeat. Si autē alius quis uelit discutere. potest in ficu
cuius foliis pro tempore nri post agnitionem peccati. sua pu-
denda reuerant. uelamentum excusationis intellegit. quod & ipsi tunc in
erepatione creatoris. a se repellent. & in ipsa creatorem conabantur refundere.
& nuno pleriq; stultorum. cor suum declinant in uerbum malum. ad excusan-
das excusationes impecatis; Potest in oliua. fructus misericordie. In uirte fer-
uor dilectionis accipi; Ego autē sicut oliua fructifera in domo di. speraui
in misericordia di mei; id est sicut is qui fructum misericordie facit. misericor-
diam in se habet. ipse ad nō sperabit. Itemq; & speculum inquit tuum quā
preclarum ē. quod de caritate di constat dictum. quod diffusa ē in cordib; nris
p̄ sp̄m sc̄m. qui datus ē nobis. Non potest ergo ficus oliuas facere. quia quicūq;
se excusare potius ^{quā} accusate nititur. nequaquam operari ualeat. quae pro pec-
catis fiunt in proximos. perfectos sed magis superbo corde laegitur; Neq;
uitas ^{quia} ficus quid uinā dilectione. se perfecte debriat. nullam iam desuis erant;
¶ nisi se ipsum accusat. ¶ Quis sapiens & disciplinatus inter uos. ostendat &
¶ bona conuersatione. operationem suam in mansuetudinem sapientiae;
Quia improbis doctorib; silentium imposuerat. eosq; magistrum gradum
tenere uiderat. quos nec uita perfectiōem. nec continentiam lingue habere
cernebat. Consequenter ammonet. Ut si quis inter eos sapiens & disciplinatus.
uel sit. uel sibi esse uideatur. magis sapiens ipse ad disciplinam uiuendo.
eruditionem suam quam alios docendo demonstrat. Qui enim mansuetus corde.
& core sereno. bona aqua ualeat operari. Euidens utq; dat animi sapientis.

inducium. Principium enim sapientiae amor dñi. Qui uero magis ad pre-
dicandum uerbum quam ad faciendum pro diuior ē. plerumq. per amotē mae-
tantiae. per studium contentionis. per eloquentiā & facilitatem. p̄ inuidentiā
aliorum. docentium per ignorantiam catholicae ueritatis. stultitiae reatum in-
currit. Cui bene congruit illud salamonis. quia ubi uerba sunt plurimic. ibi
frequenter & gestas. unde & hic quoq. recte subiungitur. Quod si zelum habetis
amarum. & contentiones in cordib. uris. nolite gloriari. Zelum amarū
dicitur. & zelus dulcis. aquo & simon apostolus merito p̄fecti cordis nomen accepit. quem & helias
habuit cum ait. Zelo selectus sum pro dño dō exercituum. qui ad reliquerunt
pactum filii israel. & apostolus paulus. emolor enim inquit uos. di emulacione.
Est & bona contentio. quā dñs habet nos p̄cepit dicens. Contendite intra sep̄ an-
gustam portam. nolite inquit gloriari & mendaces esse aduersus ueritatem.
Qui ueritas ipsa probat non esse gloria dignos. eos qui sapientia uerba promentes
& ore. Zelum amarum. & contentionē infructuose studium gestant in corde.
Non ē ista sapientia. de sursum descendens. sed terrena. animalis. diabolica.
& paulus ait. quia animalis homo non percipit ea quae sunt sp̄s dñi. notandum
autē quia animalis homo. siue animalis sapientia. non ab animali. sed a nima diui-
uantur. teste apostolo. Quia factus ē primus homo adam in anima uiuente.
nouissimus adam in sp̄m uiuificantem. sed non prius quod spiritale. sed quod
animale. quod ab anima diuicū. gree testatur auctoritas. In qua uidelicet
lingua. ψυχή anima. ψυχική condictur animale. porro animalia quamuis
latine. ab anima uocabulum accepisse uideantur. Longe diuersam gree adissi-
mitem habent. & chimologiam. namq. ab eo quod uiuunt. nomen sortuntur. si qui-
dem apud eos. ζῷον uocantur animalia. Cum ergo apostolus in epistolis suis
sepius nominat carnalem hominem. nominat animale. nominat spiritale.
spiritalem uel ipsum dñm dicit. qui in carne & anima apparet. sp̄u sc̄o plenus
& fuit. uel omnem electum. qui in carne & anima naturaliter consistens. gra-
tiam quoque sp̄s sc̄i secundum mensuram donationis quam illi traditur accipit.
Carnalem uero ut animale appellat hominem. qui nil gratiae spiritualis habens.
est tantummodo quae naturaliter carnis suae anima sensib; in se sunt cogitat.

ss

uel facere nouit. Merito et go. contentio sa. & superba sapientia esse. terrena.
animalis. & diabolica commemoratur. Quia dum terrenam gloriam anima querit.
dumque ^{pur} gratiae spiritalis remanens. solae. quae sibi naturaliter. post relictum
praeuariationis. sunt insita. cogitat. Jure a maligno defusa spiritus adagen
da se illa quae sunt uesana & noxia conuertit. Ubi enim zelus & contentio.
ibi inconstantia & omne opus prauum. Omne inquit custodia seruacorum quoniam
& scripta ut procedit. Qualis enim cordis est radix. talis in conspectu interni arbitri.
Est omnis fructus actionis. & quae nequitiam corde uoluntis uel conuentionis contigit.
huius est prauum opus omne. quamlibet rectum hominibus esse uideatur. uidelicet
propter inconstantiam mentis. huc illucque fluctuantis. quia se ad unam supra
mentis anchoram figere neglexit. Quae autem sursum est sapientia primum qui
dem pudica est. deinde pacifica. modesta. suadibilis bonis consentiens. hoc est
mansuetudo sapientiae. quam superius habendam esse precepit. Zelus utique
amaritudinis. & contentio. stultis aduersa. quae sanctorum predicatorum uir
tus & doctrina. uicissim sibi inuicem atque concordiae pace sociatur.
Primum inquit pudica. deinde pacifica. pudica uidelicet quia caste intelle
git. pacifica autem quia per elationem seminime. a proximorum societate disun
git. modesta uero. suadibilis bonis consentiens. Quia nimirum sapientia est
bonorum suasioni assensum prebet. Quomodo peruersus redarguendi se pau
lo concitus annuit. In proborum uero doctrinam tota intentione. uel docendo.
uel uiuendo repellere. Plena misericordia & fructus bonis. Et haec est
bona conuersatio. quam supra sapientem & disciplinatum ostendit monuit.
Misericordem uidelicet esse animo. & eius misericordiae fructus. & tertius
ppietatis opera monstrare. Iudicantissime simulatione. Hac uirtute. quan
tum pudica sapientia proprie uitatur. tantum contentiosa prorsus caute
& blasphemata. Namque dicitur ceteris perfectioribusque appetit uideri
multum. necesse est laborare. ut & proximum quasi imprudentiorem doceat per
lacere. & nonnumquam & iam ea quibus alienus est bona fecisse. uel
dixisse ^{simulando} praetendit. Fructus autem iustitiae in pace seminatur. facientibus pacem.
Omne quod in hac uita agimus. semen est futurae retributionis. ipsa autem recti

15
bunt fructus e operum presentiu apostoloteste qui ait; Quicumque semi
nauerit homo haec & m& & 7 & qui seminat in carne decerne m& & corrupta
onem; qui aut seminat in spu despu m& & uitam & eternam; & ideo recondit;
quod fructus iustitiae in pace seminatur facientib; pacem; fructus
enim iustitiae uita & aeterna e quae operib; iustis retribuitur. Quia qui inquit
runt pacem sequuntur eam; ipsa pace cur student quasi optima semente
terram sui cordis aspergunt quop cotidianum bono operu^{in op} incrementum
ad fructum ualeant peruenire uitae aeternae; De quo alibi scriptum e;
qui seminant in lacrimis in gaudio metent & cetera usq; finem psalmi; Semi
nant aut & metent & iam reprobi quia promeritis in iudicio recipient
non tamen fructum sed corruptionem; Metere dicuntur quia non bonis
fruuntur & aeternis; fructus quippe a fruendo dicitur sed pro corruptione in qua
uixerant poenam luent semper nas; Unde bella & lites inter uos nonne
hinc; id est a zelo & contentione quae supra uenerat haberi; Unde & la
tius idem exponendo sub uignt dicens; & concupiscentis uis quas
militant in membris uis; Concupiscentiae aut militent in membris
cum ea quae mens improba prae suggesterit manus uell lingua uel cetero
rorum membrorum consensus intemperanter oboedit; de quo & primis
huius epistolae partib; ait; unus quisq; temptatur a concupiscentia sua
abstractus & in lectis & cetera; possunt aut concupiscentiae & in ter
restrium bonorum in hoc loco dicitur intellegi regni uidelicet appetitus
diuitiarum honorum dignitatem; propter haec enim & huiusmodi inuera
lites frequenter inter malos & bella committuntur; Ligatis & belliferatis
& non habetis propter quod non postulatis; Ligatis inquit & belliferatis
propter temporali gloria neque hanc optinere ualeatis propter hoc mirum
quod dnm postulatis curatis ut ipse uos saluaria quaeque conferret;
Si enim illum pia intentione postulatis & cetera uobis necessaria ad uisum
temporalem & ad fruenda ppetuo semper uobis bona tribuet & ppetuo
& non accipitis eo quod male postulatis ut in concupiscentis uis in sumatis
ppetuo dicitur eis & nunc dicit eis male petere quia qui male petunt iam in con

specu inter nescias nihil p^oce iudicatur. Male p^oit quidni iussa contempnent
dnt. adno beneficia super na ^{desiderat} contempnent. Male p^oit ille qui amisso amo
te supernorum infimatum querit bonam percipere. & haec non ideo sustentat
onem humane fragilitatis. sed ad redundantiam libere voluptatis. haec est
enim quod ait. ut in concupiscentis vestris consumatis adulteri. Nescitis quia
amicitia huius mundi inimicae do. Adulteros recte nuncupat. quos de-
licto amore sapientiae caelestis ad unum locum potius amicitiae mundi alii esse de-
flos increpat. Quos conditor contemto mammonae magis seruire
cernebat. Dixerat quidem supra de ap^ost^ol^ois di inimicis. nonne diuites p
potentiam obprimunt uos. & ipsi adtrahunt^o ad iudicia nonne ipsi blas-
phemant bonum nomen quod inuocatum e sup nos. Sed ne illor solor
putatis inimicos esse di qui eum aperte blasphemant. qui fidem eius per-
secuntur in scis. & eos iniquo iudicio condemnant. Ostendit etiam eos esse
di inimicos qui sub fide & confessione nominis mundi in lecebris. & amore
deseruiunt. qui nomen tenent fideles reb. terrenis. caelestia post ponunt.
Qd etiam sequente uersiculo instans inculcat subdens. Quicumq;
enim uoluerit amicus esse seculi huius inimicus di constituetur. Ergo
inimici di omnes amatores mundi. Omnes inquisitores nugarum. Omnes
p^oinent ad eos de quib; dicit. Qm ecce inimici tuidne peribunt. Intrent
ecclesias. non intrent ecclesias inimici di sunt. Ad tempus possunt florere
sicut foenum. sed ubi iudicii apparuerit. peribunt. & decore uultus eorum
decidit. Aut putatis quia in antea scriptura dicit. Illa uidelicet sc^op
tura quae e amaloru societate fideles coercent. ita p moysen loquitur;
Non ibis cum eis foedus nec cum eis eorum. non habitent in terra tua. ne forte
peccata refaciant in me. si serueris di eorum. qd tibi certo erit in scanda-
lum & rursum. non facies opera eorum. sed destrues eos & confringes sta-
tutes eorum. Ad inuidiam concupiscent sps qui habitat in uob. Interrogatiue
per increpationem legendum. quasi dicet. Num quid sps gratiae. quo
signati estis. in die redemptionis. hoc concupiscent. ut inuidetis alter utru
Non utiq; bonus sps inuidiae uitam in uob. sed malus operatur. Cui simili est

modus locutionis in psalmo; **F**rater non redemit redim & homo. Ita enim
 intelligitur. si nos xpi non redemit quid frater fieri dignatus e per huma
 nitatem num quid alius homo purus nos redimere suffic. Quidam hanc senten
 tiam ita edisser. Ad inuidiam concupiscit sps qui habitat in uobis; Aduer sus
 inuidiam concupiscit hoc e inuidia morbum debellari atq; a uestris mentib;
 & sty pari desiderat; Alii de spu hominis dictum intellegunt ut sit sensus
 nolite concupiscere. nolite mundi huius amicitia adherere quia sps mentis ure
 dum terrena concupiscit ad inuidiam q; concupiscit dum ea qua e ipsi adqui
 re concupiscit alios inuidia habet. Maiorem aut dat gratia; maiorem
 dñs dat gratiam: quam amicitia mundi; Quia haec terra bona ad tempus
 & ea cum dolore amittenda tribuit. ille gaudium uitae largitur & etnum.
 Qualib; aut hanc gratiam largiatur. subsequenter exponit:
 propter quod dicitur. dñs superbis resistit humilib; aut dat gratia. Fures
 quidem periuros. luxoriosos. ^{& alios peccatores} qui se contra res. preceptorum suorum pu
 nit dñs; sed specialiter superbis resistere dicitur. Quia nimirum maiori pos
 na pleantur. qui confidunt in uirtute sua. quid diuina potentia & subdi
 penitendo neglegunt. qui quasi sibi ipsi ad saluandu sufficiant auxilia
 sup nae gratiae querere deo. At contra humilib; ^{dat} gratia quia qui suo
 rum plagis uitiorum ueris se. medici manib; suppliciter. se subdunt. me
 rito deo de necessitate donare recipiunt; Notandum uerò quod hanc senten
 tiam de superbis & humilib; beatus iacob; de parabolis salamonis iuxta
 antea quam translationem quem ammodum & paterus in sua epistola posuit. pro
 quo in nra editione. quae de hebraica ueritate descendit tradit; In lusofer
 ipse deludat & mansuetis dabit gratiam; De ludat aut dñs in lusofer. Juxta
 hoc quod paulus loquitur. de his qui illum in nomine patris sui recipere ueni
 entem recusantes. Ant xpm in nomine suo uenientem suscepturi sunt;
 Eo quod dilectionem inquit ueritatis non receperunt ut salui fierent. ideo mittit
 illis dñs operationem erroris ut credant mendacio. De lusofer in lusofer. in lusofer
 cum dicentib; iudas. Si & israhel e descendat nunc de cruce & credimus ei.

Patienter sustinuit donec mortuus ac sepultus. & eorum insultationes
 & ipsam mortem cito resurrectione superaret. Dabit autem mansuetis gratiam
 quia eis qui se humiliter sequuntur & perfectionem boni operis & beate
 perennitatis donabitur. Ad propinquitate & ad propinquabitibus;
 Ad propinquate deo per humilitatem eius vestigia secundo & ad propinqua
 bit uos per misericordiam uos de angustiis liberando; Non enim regionibus
 quisque longe est a deo sed affectibus; Namque uno commorantes terra loco
 nis qui uirtutibus studet & ut quid est sordibus utiuerum; unus longe est
 a deo alius proximum habet deum; unde & psalmista dicit; Prope est dominus omnibus
 inuocantibus; inuocantibus eum in ueritate; Rursumque longe est a peccatoribus
 salus; Illa utique salus cui animus. Vos in luminaria mea & salus mea; & ipse
 dominus cum nos sibi ad propinquitate suadet dicit; Venite ad omnes qui labo
 ratis & onerati estis & ego reficiam uos; Continuo quia non hoc pedibus
 sed acibus esset implendum demonstrauit cum subdidit; tollite iugum
 meum super uos & discite a me qui amittissimum & humilis corde; Emunda
 Emundate manus peccatorum & purificate cor da duplices animo; hoc est
 ueraciter nos domino ad propinquare operis uidelicet munditia & cor
 dis simplicitate; Innocens inquit manibus & mundo corde hic accipiet be
 nedictionem a domino & misericordiam; & hoc est dominum ueraciter
 ad propinquate nobis sua nobis donabitur simplicitate querentibus
 dare; scilicet enim spiritus disciplinae effugiet fictum & auferet se a cogitatio
 nibus quae sunt sine intellectu; Miseri estote & lugete & plorate; risus
 uester in luctum conuertatur & gaudium immero rem humiliamini in con
 spectu dei & exaltabit uos; Nolite inquit locupletare amate & gaudete
 in hoc seculo sed memores scelerum quae fecistis hoc potius procurate
 & post breues uitae huius miseriae paupertatemque a lamentationem tran
 sitoriam ad gaudia caelestis regni aeterna pertingat; Quae pro locutione tem
 porali opprobriis; pro iniquum laborem adquisitis pro pro uo mendicetis lugua
 ritis tormenta soluantis; Nolite decernere alter utrum fructus mei;

& hoc utrum de tractionis aduenerum lingue mor tiferum respicit. De quo ait
 Ligatur & belligeratis. Quid detrahit fratri & qui iudicat fratrem suum. detrahit ss
 legi & iudicat legem. Detrahit legi quid detrahit fratri. quasi ipsa non recte face ss
 re & quando uidetur de tractionem. dicens p propheta. Detrahentem aduer sur
 proximum suum occulte hunc per sequebar. & in leuitico: non eris criminator & susur
 ro in populo; post & ita intellegi; Quid detrahit fratri legis ^{ius} facienti detrahit
 legi & iudicat legem; quare talia iussa dederit. Verbi gratia precipit lxx dicens;
 nememor eris iniurie ciuium tuorum; qui ergo detrahit fratri & qui iudicat
 fratrem suum. quem uidet pro di amore libenter iniurias suscipere. detrahit
 utiq; legi & iudicat legem. quatenus in iurias obliuisci precipit. Tu aut ^{quis} qui iudicas ss
 proximum; Temeritatem arguit eius qui proximum delectatur iudicare
 nec suis statum fragilitatis ac uitae temporalis incertum perpendere curat.

Et quia non numquam per amutatione dexteras & celsi. hi qui iudicabant prox
 imum. eius quem iudicabant potestate subduntur. Nam numquam ipso supersti
 te rapiuntur demando. Arguit subsequenter & eorum temeritatem. qui cer
 titudine uitae suae nullam ^{habent} habentes de multorum temporum lucro
 animum in futurum distendunt; nam sequit. Ecce quid dicitis hodie aut crastino ss
 ibimus in illam ciuitatem & faciemus ibi quide annum & mercabimur. & lucrum ss
 faciemus; Multa fariam in huius modi disputatione stultitiam in esse notat.
 quod uidelicet & de lucrorum augmento consilium agunt. & semulo tempore uic
 turos arbitrantur. & ubi annum faciunt suae esse potestatis autumant. & in his
 omnib; supni iudicis & anen ad mentem reuocare contempnunt. Quis enim ss
 uitaura uapor. e. ad modicum apparet deinceps & terminabitur. Non enim ait
 quae e uitaura. sed quae e inquit uitaura. qui iusti tunc ueris uiuere incipiunt
 cum ad huius uitae finem per uenerint. Inimiciaut dnm mox honorati & exalta
 ti fuerint deficientes ut fumus deficient. Non aut putandum e hanc eandem
 esse sententiam quam apud se impu in libro sapientiae dixisse perhibentur.
 quia & nihilo nati sumus & post haec erimus ^{tamquam} tamquam non fuerimus. qm
 fumus afflatus e in narib; nris & sermo scintillae ad commouendum cornum

quia & stincta anima erit corpus. & ipsi diffunditur. tam quam mollis aer. haec enim
illiratio cinabantur. qui nullam uitam nisi istam ^{esse} sperabant dicentes cum epi
curo post mortem nihil ^{le. & motu} ipsa nihil. Illud autem beatus iacob; intulit ut doceat quia
uita prauiarum breuis est in presenti. quod tamen in futuro ^{et eterna} mori sequitur. Iob: illi
beati ducunt in bonis dies suos. & in puncto ad inferna descendant. Scienti
igitur bonum facere & non facienti peccatum est illi. Per totum epistolae ^{hunc} textum
beatus iacob; ostendit quibus quibus scriptis scientiam benefaciendi habeant
simul & fidem rectam ^{quod} didicerant. Ita & iam alii semagistros fieri posse
presumere. nec tamen operum perfectionem neque mentis humilitatem neque
continentiam. adhuc sermones erant ad epti. Unde illos modo inter alia
inreparationis & exortationis uerba non minimam ^{terram} in eo quod scientem
bona facere & non facientem quod nouit. in aius dicit habere peccatum. quia
illum qui ignoranter delinquit. tamen & sine ille prorsus a reatu liber
esse possit quia eius errauit. Cum ipsa boni ignorantia non parum sit
malum. hinc & enim dicitur. seruus qui cognouit uoluntatem domini sui
& non preparauit. & non fecit secundum uoluntatem eius uapulabit multis.
Qui autem non cognouit & fecit digna plagis uapulabit paucis.
¶ Agnunc diuites plorate ululantes immiseris quae aduenient uob;
Nunc dum tempus acceptabile dum dies est salutaris. Futuras inquit poenarum
miserias flendo & elemosinas dando uitate. Aurum & argentum ^{urum} eruginabit
& erugo eorum in testimonium uob erit. ^{& manducabit carnes ut sicut ignis} Non solum impios & in misericordes
diuites uisibilis gehennae ignis intormentis & cruciat sed & iam ^{ipsa} diuitiarum
putrefactarum & inanium memoria quibus facillime possent suas redimere
nequicias. non minus & ante iudicium ^{& post resurrectione} animas eorum ^{et} carnes & uisus. dum
sibi & ipsis grauer irasci incipiunt quate sua scelera elemosinis abluere noluerunt.
Demque diuiti illi purpurato erugo pecuniarum in testimonium nequiciae
& augmentum poenarum uer sumerat quando per crepationem abrahamae dicitur
Eli recordate quae cepisti bona in uita tua & lazarus similiter mala.
Possunt & iam nomine carnis ipsa edilitate carnes intellegi quae erugo

pecuniarum sicut ignis manducat. dum animā luxoriosam & extrinsecus sevens
 flammā cruciat. & non minus interius pungent suae tūacit̄ dolor accusat.
 quod in hac uita sepius contingit. ut nonnulli diuitias quib; male utebantur amittant
 perdantq; facultatib; iam sero incipiant. quia eas sine fructu habuerunt
 dolere. ^{quod} & tunc se gemant indigentib;
 sua non dedisse. cum ipsi ingruenti indigentia cogantur mendicare; Thesecus
 24° in nouis simis dieb; Qm̄ neglecta pauperum nuditate uel esurie thes 25
 auror pecuniae uobis condete gaudete. Jam uob ipsi non praudentes interni
 iudicis iram comulastis. Quae & sine dum aperuit in nouis simis dieb; uincertissima
 restat. id est ubi temporu clum dierum finis adfuerit; Ecce merces operariorum 25
 quae in suis regionis uras qui fraudatus ē auob; clamāt. Quanta iniquitas super 25
 borum qui cum diuitias sufficientes habeant. non solum pauperes passim ueniētes
 suscipere & reficere spernunt sed ipsi quoq; mercenariis uel famulis suis de
 bitam laboris summe cedem reddere nolunt. Quod impietatis uitium beatus iob. secaur
 re insinuat. cum ait. Si ad uer summe tramea clamāt & cum ipsa sulci eius deflent.
 Si fructus eius comediabiq; pecunia & animā agricolarum eius afflexi pro frumento
 oritur mihi tribulus. & pro ordea spina. & clamor ipsorum in aures dñi sabaoth 25
 introit. Dñm sabaoth id est dñm exercitū appellat. ad terrorem eorum qui pauperes
 putant. nullum habere caritatem. Huc aut loco congruit illud psalmistae; tibi
 enim delicatus ē pauper pupillo tu eris adiutor. & quod in libro beati iob scriptum ē.
 Neq; enim frustra audis dñi & omnipotens singulorum causas intuebitur;
 Epulacitas sup̄ terram. neglectas gaudis celestib; ad que per afflictiones & 25
 ieiunia uenire poteratis. epulas tantum diligitis carnales quas tanta in futuro famer
 sitis q; sequetur. ut ne una quidem aquae gutta tunc possit celi unde adquiri
 per quam ardens uob lingua parumper refrigeretur. & in luxoris enutritas 25
 cordaura. Illi in luxoris enutrit ^{cordaura} qui iuxta illum ecclesiastes sermonem
 Non prohibent cor quin omni uoluptate fruatur. & oblectat semhis qua
 praesunt & haec dicunt partem suam sicutantur ipsi laborib; suis nullā de pau
 perum nutrimento uel oblectamen^o curam habentes. Indie occisionis addixit. 25

collis
 dicent
 ut
 sed
 dicit
 tam
 accendi
 ros
 am
 modo
 eo
 peccatum
 are
 parum
 domini
 bic
 uis
 uent
 que
 ne
 in
 am
 et
 in
 omni
 nem
 illar
 intellegi

occidistis iustum non timentem. ¹⁰⁰ Iustum appellat dñm saluatorem. de quo &
beatus promar^{tyr} stephanus. eisdem iudeis loquitur. Quem propheta-
rum non sunt persecuti patres ur̄i & occiderunt eos qui adnuntiabant de aduentu iust.
cuius uos nōne pradicōtes & homicidē fuitis. Appare^t ergo qui abeatur
iacob; illos diuites alloquitur & eo loco quo ait. Agite nunc diuites plorate
ulalantes qui in necem dñi contrauerant ^{nece dñi} & nomini eius. quae saluatentur accepe-
rant. De quib; & supra loquitur credentib; non mediuites p̄ potentiam ob-
primunt uos. & ip̄s tra^bunt uos ad iudicia. nonne ipsi b̄bas phemant bonū nom̄
quo diuocatum ē sup̄ nos; & quā XII tribub; quae sunt in dispersione scri-
bit ^{let} ita fide. monē & opera fidei facere. ut eos & iam qui necdum crediderunt.
ad fidei dominicam simul & fidei opera suadeat conueriti. Reuocans
eos ad memoriam qui ad filium occiderint. & insup̄ quasi nihil malē
fecissent. luxorē sese & auaritiā manciparunt. nec tantum scelus poe-
nitentia & elemosinis emundare curarent. quib; ^{ppne} conuenit quod ait.
auaritiā carnes eorum. manducaturam. & quod thesauri sauerint sibi in
in nouissimis dieb; hoc enim in eis propter occasionem ipsius iacobi comple-
tum ēē daruit. cum hierosolimorum ciuitas. immo omnis iudee prouincia
& pugnarēt ac delerēt a romanis. in ultionem uidelicet & dominici
sanguinis & ceterorū quae patiarant scelerum; Patientes igitur fractes est
usq; in aduentum dñi. Postquam sup̄ bos & incedulos increpauerat. rursus
conuertitur ^{ad eos} quitalium improbitate fuerat oppressi. cohortans eos ad pati en-
tiam. & insinuans. quia talium praefurarum finis proximus instet. aut ipsi
uidelicet raptis. ad dñm fructumq; suae patientiae recipientib; aut perse-
cutorib; eorum potestate p̄sequendi priuatis; Ecce agricola expectat pretiosū
fructum terrae patienter ferens. donec accipiat ⁱⁿ temporēum & serotinū & cetera.
Si ille pro terrae fructu quem expectat. & temporalem sperat prouenit tam
patienter laborat. quanto magis uos pro caelestis fructu mercedis quem per
p̄cūo possidete ucleat. Omnia nunc aduersa sustinere debetis; accipietis
enim & uos temporalem fructū. uitam uidelicet animae post mortem.

temporalium

accipietis & serotinum carnis in corruptionem in iudicio uel certe temporaneu.
 in operibus in operibus iustitiae serotinum laborum ^{in retributione} iuxta illud apostoli
 habetis fructum **A**urum in iustificatione finem uero uitae & eternam;
 Nolite in **A**urum in iustificatione finem uero uitae & eternam;
 tur aduersari patiamini & persecutores ur̄i cum maxima scelera fecerint nihil
 ferre uideantur aduersari; Ut non iudicemini; Iudicio uidelicet dam
 nationis. eo qd iudicem iustum quasi inique iudicabitem uituperatis;
 Ecce nudante ianuam ad sitit qui & uobis p̄ em̄i patientiae & aduer
 saris ur̄i p̄nam quam merentur restituit; ^{Aut} ante ianuam ad sitit
 qui aut proximus ead nos cenda om̄a qua gerat; uel cito ueniet ad retribuē
 dum & uobis & persecutoribus ur̄i quod singuli meruitis; Exemplum accipite
 fratres. sicut mali & longanimitatis laboris & patientiae p̄ prophetas qui
 locuti sunt in nomine dñi; Uidete inquit qui a prophetae qui tam sci erant
 tam inuenerunt ad delictis; ut di sp̄ per eos sua mysteria loqueretur hominibus;
 sicut malum habuerunt. mor̄ tempore ab infidelibus; ut zacharias. ur̄i.
 & machabei martyres; & in nouo testamento iohannes. stephanus iacob; ze
 bedei. & alii quamplurimi. ne tamen huius modi sicut in gemuerunt. sed
 eum potius longanimitate ^{ferre} uolebant. Alii longos sustinuerunt labores. sed hoc
 patienter. & sine muratione tulere. ut noe in edificatione archae per cen
 tum annos. Moyses in reptione & duca populi per annos xl. Dauid in ex
 ilio sine culpa perperso. Joseph in seruitio fratrum fraude suscepto; Ad utraq; aut̄
 firmum & inimitabile subiunxit exemplum. dicens. Job audistis & finem dñi
 uidistis. laborem inquit & patientiam iob. lectione cognouistis. & quia dupli
 ciat uncta qua hostis fraude perdidit. dñō miserante recepit; Sicutum quoq;
 dñi in cruce quem longanimitate suscepit. astantes ipsi uidistis. sed & glo
 riam resurrectionis & ascensionis. eius ad celos. euangelicae predicatione didi
 cistis. quia misericors dñs & miserator; ut uel in presenti suo fatem p̄tione
 liberet. & pro constantia fidei. & iam coram hominibus uiuentes glorificet.
 uel post mortem in occulto coronet. & nec sic quidem ab hominibus memoriam

em. de
 phetam
 te de ad
 qui ab
 ur̄i pl
 mur acc
 entiam
 an bonu
 sp̄sion
 edidit
 Reuoc
 il mal
 scelus
 uod
 rine
 bi comple
 rouit
 elice d
 gatur
 ar. y
 eos ad
 tel. aut
 ab; aut
 expect
 roni
 ouent
 edis qu
 ebis; acc
 ft. mor

quam meruere laudis auferat. Ante omnia autem fratres mei nolite iurare & cetera.
Quia & iustum linguas iurur ad integrum insus auditoribus & dicitur. dicitur.
derat. quid & rarietate alterutrum uelut. qui iudicat proximum interdixit.
qui in aduersitatibus idcirco ingemesceat prohibuit. quae sunt
ipsa peccata. addit & iam hoc quod quibusdam leuiter dicitur. ut iuris quoque
iurandi consuetudinem tollat. Nam hoc quoque illis nequaquam parui penden-
dum patet apparet. qui illam domini sententiam sollicite considerant. quae dicitur
Omne uerbum otiosum quod locuti fuerint homines. reddent ratio-
nem de eo in die iudicii. Ut non sub iudicio decidatis. ideo inquit uos iura-
tionis culpa conpescio. ne frequenter uera iurando. aliquando & iam in p-
urium decidatis. sed eolongius a per iurandi uicio stetis. quoniam uerbum
de iuramento nisi proxima necessitate uelitis. Sed & ille sub iudicio reatus deci-
dit qui & si nunquam peierat. crebrius tamen quam oportet de iuramento uerum.
Quia nimirum ipsa superflua locutionis otiositate delinquit. offenditque
iudicem. qui & uerbum & iuramentum omne uelut. Trifacit
aliquis uerbum ore & equo animo & psallat. Qui supra impressuris adinuicem
fratres ingemesceat prohibuit. Nunc quid e contrario gerendum sit. ipse
demonstrat. Siquid inquit alicui uestrum. tristitia deprimentis ab alio
hominibus. in late forte iniuria ingruerit. uel culpa accedente. uel do-
mestico damno preoccupante. uel alia qualibet ratione uos contristari
contigerit. nequaquam illa hora ad inuicem murmurationi & de iudicis
querelas deposituri conueniatis. sed potius ad ecclesiam concurrentes
flexigenibus dominum orate. ut consolationis suae gratiam mittat. ne uos
tristitia seculi quae mortem operatur absorbeat. Ipsa quoque crebra psal-
modia dulcedine. nociuam tristitiae pestem. uero de corde pellite.
Infirmatur quis in uobis. inducat presbiter ecclesiae & orent super eum si dederat confirmatio sic
firmanti consilium. qualiter se a murmurationis stultitia tueatur.
Iuxtaque. mo dum uulneris. mo dum ponit & medellae. trifacit
precipiens ut ipse pro se ore & psallat. infirmanti autem uel corpore

20
uel fide mandans. ut quam a se ten sustinuit plagam plurimorum se adiuto
rio. & hoc seniorum curam meminere. neq; adiutores minusq; doctos. causa
suae in beallitatis referat. ne forte quid per eos allocutionis. aut consili
nocentis accipiat. & orent inquit super eum unguentes. oleo in nomine dñi. 55
& oratio fidei saluabit infirmum. hoc eapostoli in euangelio fecis legunt.
& nunc ecclesiae consuetudo tenet. ut infirmi oleo consecrato unguantur
apostolis. & oratione comitante sanentur. non solum probris sed & innocenti
papa scribit & iam omni xpianis utiliter eodem oleo. in suam aut in suo
rum necessitatem unguendo. quod tamen oleum non nisi ab episcopo. licet & confici.
Nam quod ait oleo in nomine dñi. significat oleum in nomine dñi consecratum
uel certe quod dicitur cum unguant infirmum. nomen dñi super eum inuocare
pariter debent; & si peccatis sit dimittentur ei. Multi propter peccata
inanimata infirmitati aut etiam morte plectuntur corporis. Unde aposto
lus corinthis quia corpus dñi. indignè percipere soliti erant. ait. Ideo inter
uos multi infirmi & inbecilles. & dormiunt multi. Si ergo infirmi
in peccatis sint. & haec presbiteris ecclesiae confessi fuerint. & per factum cor
de ex relinqueat ac emendare sacergerint. dimittentur eis. neq; enim sine
confessione emendationis peccata queunt dimitti. unde recte subiungitur. 55
Confitemini alter alteri utrum peccata uia & orate pro inuicem ut saluemini
In hac aut sententia illa debet esse creatio. ut cotidiana leuiusq;
peccata alter utrum coequalib; confiteamur. eorum cotidiana credant
orationes saluari; Porro grauioris in mundiciam iuxta legem sacerdoti pan
damus atq; eius arbitrium qualiter. & quanto tempore iusserit purificari curamus
Multi enim ualeat deprecatio iusti assidua: helias. homo erat simi 55
lis nob passibilis. & oratione orauit. ut non plueret super terram. & non pluit
annis sex & menses sex. decenter asstruit & exemplo quantum depre
catio iusti ualeat assidua. cum helias tantum una oratione orando. tam
longo tempore caelos contempnerit. terris imbres auerit. fructus
mortuilib; negauerit. & rur sus ubi uoluit. ubi tempus esse per spexit.

ubi longam inediae tunc correxit super. & gentis idolatriae ad penitentiam uocauit inflat.
una solū modo oratione orauerit & fructus atq; aquas quas negauerat terris.
refrauerit. Sic enim sequitur. Et rursū orauit & caelū dedit pluuiam. & terra
dedit fructum suum; semel ergo & prius & post modum orauit. & hoc uis helias
acta impetrauit quantum ^{aut} & frequens plurimorum oratio iustorum.
sed ne trepidare nra fragilitas reputans se propheta tanto qui curru igneo
rapimur ad celos. similia facere non posse. Consulte beatus iacob; de eius orati
one locutus. ita inchoauit. helias homo erat similis nobis passibilis. homo naq;
erat tam & in ulli hominū uir uice secundus similis nobis origine carnis. pas
sibilis ut nos. & mentis fragilitate. & carnis; nam quia carne fragilis esse
apud se crepta nam uicidiam. uicium querendo monstrauit. quia mente quoq;
passibilis fuerit. ostendit. cum post redditas terris aquas. & tunc totam
propheta & sacerdotes idolatriae unius mulierculae minis. per desertum diffugerit.
Quanta aut sit meriti apud dnm pro infirmantibus orate. eosq; sua peccata con
fiterentur ad amissionem reuocare sospitatem subdendo manifestatur. Erat et mei
si quis & uobis errauerit auertite & conuerterit quis eum uerberet & ^{apud dnm eius}
saluabit ^{ao} ^{reformabit} a morte. Quia enim in superioribus huius epistole partibus lin
guam a maligna uelosa locutione opur tunc in fine. quid maxime loqui debe
mus ostenditur. Jubemur itaq; orare & palle dno. quoniam aliquibus
pulsamur aduersis. Item confiteri ab utrumque peccata nra & ora
re pro inuicem ut saluemur. pro sanitate proximorum. non solum temporalis ^{semp}
& aetna quantum possumus impendere curam. Si enim magna mercede se
a morte eripere uiam quandoq; mortuam. quanti e meriti a morte anima
liberare. in caelesti patria sine fine uiceturam. Notandum sane quod quidam
codices habent. saluabit animam suam. & ambiguo grego ita & iam recte in
terpreari potest. & reuera qui etiam corrigi: sibi & ipsi pro curae
caelestis gaudia ampliora conquirat. Sal. ^{uocet} saluabit inquit animam eius
a morte. & cooperit multitudinem peccatorum. qui peccatorem ab errore con
uertit. & eius peccata per hanc conuersionem ab aspectu iudicis suppo

4
fitione uitae melioris abscondit. & sua quoq; in quib; cumq; offendit errata.
ab inuita eius qui omnia uideat proximum curando contigit. Juxta illud psalmista
Beati quorum remissae sunt iniquitates & quorum tecta sunt peccata, non obliuiscit.
haec hortans beatus iacob; qui superius ait. Nolite plures magistri fieri fratres mei;
Ibi namq; in per factos impropria actione. magisterii officio. quod ipse iactantiam quae
rebat subiecit. hic uero instructos & omni parte. quid erga salutem proximo rum. per amorem
fraternitatis agere debeant edocet. quod enim hic doctor faceperhibetur.
hoc alio loco caritas facere memoratur. dicente beato apostolo petro. qui a caritas
operit multitudinem peccatorum. Nec praeter eundem quod haec errantis con
uersio. non solum loquendo. sed plerumq; & iam bene agendo perficitur;
Nam si quis & iam lingua tacentes proximis exempla bonae actionis ostendit. eosq; ad
imitanda quae neglexerant. elemosinae. uel hospitalitatis. uel aliorum
operum uirtutum conuertit. officium profecto doctoris & sequitur. ac pro eius
quem corripuit saluatione fratris. certam a pio iudice mercedem consequitur;

EXPLICIT LIBER EXPOSITIONIS IN EPISTOLA IACOBI

APOSTOLI IN EGIT IN EPISTOLA BEATI PETRI APOSTOLI

Petrus apostolus ihu xpi. electus aduenis dispersionis ponti. galaciae. cappa
donae. asiae & bithyniae; aduenae latine grece proseliti dicuntur. quo
nomine appellabant iudei. eos qui de gentibus nati in dm credere. & circum
cisione accepta iudaico more iuxta di legem. uitam ducere uoluerunt. De
quorum numero fuerit quidam eorum. qui in sco pente cor tes. quo apostoli spm scm
in ignis uisione perceper. ad predicatione eorum xpo crediderunt. dicente
scriptura. quod iudei quoq; & proseliti adertent. electos aduenas dicit. quide
gentilitate ad agnitionem. ac susceptionem diuinae legis. ac pceptis sacra
mentis legalib; ad accepti onem gratiae fidei puenire meruerunt; Unde
scilicet hieronimus de his loquens ait. qui a petrus post episcopatum antiochenis
ecclesiae & predicatione dispersionis. eorum quide circum cisione crediderunt